

Bildande av Bäcks naturreservat i Boxholms kommun

Länsstyrelsen Östergötlands beslut

Länsstyrelsen förklarar det område som framgår av den heldragna svarta linjen på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Syfte, föreskrifter och skötselplan för reservatet redovisas nedan. Beslutet fattas med stöd av 7 kap. § 4 miljöbalken.

Naturreservatets namn ska vara Bäck.

Beslutet riktar sig till allmänheten samt var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Syftet med reservatet

Syftet med Bäcks naturreservat är att vårda, utveckla och bevara värdefulla naturmiljöer i form av ett odlingslandskap med omväxlande öppna åkrar, betesmarker och trädklädda hagmarker samt lövskog, kärr, bäckmiljöer och naturskogsartad barrskog. Syftet är även att återställa eller nyskapa värdefulla livsmiljöer samt att bevara biologisk mångfald knuten till dessa miljöer. Ett övergripande syfte är även att tillgodose friluftslivets behov av områden för naturupplevelser.

Syftet ska nås genom att mindre gran- och lärkplanteringar avvecklas för att gynna lövträd och säkra att de höga naturvärdena knutna till gamla lövträd består. Gamla, grova eller senvuxna lövträd och dess efterföljare gynnas liksom gräsmarksfloran i öppna avsnitt och bryn.

Odlingslandskapets värden bibehålls och utvecklas genom hävd och restaurering. Lövdominerade områden undantas från skadliga åtgärder och sköts så att trädslagsammansättningen, med en mycket hög lövandel, kan bibehållas och lövträd föryngras utan för stor konkurrens med uppkommande gran. Bäckmiljöer återfår naturliga strukturer genom restaurering. Naturskogsartade barrskogar lämnas att i huvudsak utvecklas fritt. Friluftslivets möjlighet till besök ska underlättas genom att parkering, vandringsled och eventuellt andra mindre anordningar iordningsställs samt att information om området tillhandahålls.

Föreskrifter

Förutom de föreskrifter som anges nedan gäller också annan lagstiftning i reservatet.

A. Inom reservatet gäller följande inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden. Inom reservatet är det inte tillåtet att:

1. bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, utfylla, plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning;
2. uppföra torn, byggnad, mast, vindkraftverk eller annan anläggning, eller att uppföra ledning i luft eller mark;
3. anlägga väg, campingplats eller uppställningsplats för fordon eller andra farkoster;
4. framföra motordrivet fordon annat än på basväg som framgår av kartan, bilaga 1. Undantag gäller för fyrhjuling eller annat liknande mindre fordon vid uttransport av fällt vilt;
5. anordna motor- eller skyttebana för övning eller tävling;
6. anordna upplag;
7. tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel, tillföra kalk eller andra mineralämnen;
8. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel;
9. avverka, gallra, röja, så, plantera, markbereda eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar. Undantag gäller till och med år 2027 för avverkning av gran inom området som framgår av kartan, bilaga 1;

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

10. ändra floran eller faunans sammansättning genom införande av för området nya arter.

A-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken.

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar Länsstyrelsen ägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande åtgärder genomförs inom reservatet:

1. utmärkning av, och information om området vid gräns och anordningar för friluftslivet i form av skyltar, vandringsleder, spänger, fikabord och bänkar;
2. avveckling av granplantering senast år 2030 inom området som framgår av kartan, bilaga 1, om dessa inte avverkats inom undantagstiden enligt föreskrift A9;

3. naturvårdande skötsel genom avveckling av mindre lärkplantering, friställning av vidgreniga och ljusgynnade träd samt röjning och fällning av yngre träd för att gynna lövdominerade delar och gräsmarksflora samt bevara kulturlämningar;
4. inom ramen för syftet med naturreservatet kan riktade åtgärder för hotade arter bli aktuella i delar av området, såsom småskalig markstörning, uppsättning av mulmholkar och veteranisering av träd;
5. om stora skador orsakade av skadeinsekter uppkommer på skogen till följd av stormfällningar, torka, svampangrepp eller motsvarande ska lämpliga åtgärder kunna vidtas som begränsar en oönskad spridning till angränsande produktionsskog utanför reservatsgränsen. Åtgärderna avvägs mot reservatets syfte och naturvärden och föregås av samråd med Länsstyrelsen;
6. bekämpning eller borttagande av för området invasiva eller främmande arter;
7. skötsel och restaurering av betesmark innefattande betesdrift, röjning, vattenförsörjning, uppsättande, och underhåll av stängsel/stängselgenomgångar;
8. utföra restaurering inom rensade partier av bäcken, åtgärda vandringshinder och tillföra död ved till bäckmiljöerna;
9. återställning av hydrologi till naturliga flöden och nivåer;
10. undersökning/uppföljning och dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden (luft-, mark- och vattenförhållanden) och friluftsliv.

B-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken.

C. Länsstyrelsen bestämmer att utöver vad som annars gäller ska följande föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom reservatet gälla. Inom reservatet är det inte tillåtet att:

1. ta ved, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
2. gräva upp kärlväxter, plocka mossor, lavar eller svampar med undantag av matsvamp;
3. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla;

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

4. anordna tävlingar för mer än 50 personer eller bedriva lägerverksamhet för mer än 50 personer;
5. utföra undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet.

C-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Undantag från föreskrifterna

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård, skötsel, uppföljning eller dokumentation av växt- och djurliv samt mark- och vattenförhållanden eller åtgärder för friluftslivets behov och som framgår av B-föreskrifterna för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Föreskrifterna under C ska inte utgöra hinder för att insamla enstaka individer/exemplar av ryggradslösa djur eller kryptogamer för artbestämning.

Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för fortsatt brukande av åkermark som visas som gula områden på beslutskartan i bilaga 1.

Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för nyttjande och skötsel av befintliga nuvarande anläggningar enligt servitut och avtal så som;

- Ledningsrätt 0560–97/8.1. Underhåll av befintliga luftledningar med ledningsgator efter avstämning med förvaltaren.
- Ledningsrätt 05-IM4-86/7074.1. Underhåll av befintliga luftledningar med ledningsgator efter avstämning med förvaltaren.
- Nyttjanderätt tele 88/5468. Underhåll av befintliga luftledningar med ledningsgator efter avstämning med förvaltaren.
- Underhåll av befintlig basväg som framgår på beslutskartan.
- Underhåll av befintligt jaktorn.
- Träd och grenar som faller från naturreservatet över vägområde får kapas och läggas inom naturreservatsområdet.

- Träd som riskerar att falla från naturreservatet över väg, ledning, kulturlämning, anläggning eller anordning, får efter avstämning med förvaltaren fällas och placeras inom naturreservatet.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 5, för naturreservatets långsiktiga vård.

Förvaltare av naturreservatet ska vara Länsstyrelsen Östergötland.

Skäl för beslutet

Bäck har mycket höga naturvärden knutna till en lång rad olika naturtyper som odlingslandskap med omväxlande öppna åkrar, betesmarker, bryn och trädklädda hagmarker samt skogsmark med ädellöv och grandominerad naturskog. Dammbäcken med biflöden, omgivande kärrmiljöer och opåverkade svämplan bidrar med ytterligare värde och variation liksom området topografi som rymmer kullar, sluttningar och svackor. Markförhållandena är även de varierade med både torr, frisk och fuktig mark som bitvis är kalkpåverkad vilket ger upphov till en rik flora med många krävande arter. Den stora variationen av livsmiljöer i kombination med lång hävdhistorik och skogskontinuitet har gjort att Bäck rymmer en mycket stor mångfald av växter och djur med många rödlistade arter, signalarter och hävdgynnade gräsmarksarter. I stora delar av området finns det gott om värdefulla substrat som gamla träd och död ved.

Naturreservatet ligger inom trakt för värdefulla lövskogar vilket innebär goda chanser för överlevnad och nyetablering eller återetablering av naturskogskrävande arter. För att naturvärdena ska bestå och utvecklas bör området efter inledande restaurering undantas från skogsbruk och skötas så att lövskogsvärden, gräsmarker och bryn gynnas medan delar av övrig skog lämnas för i huvudsak fri utveckling. Områdets naturvärden, storlek och placering i landskapet bidrar till Länsstyrelsens bedömning att Bäck är högprioriterat för områdesskydd enligt den nationella och regionala strategin för områdesskydd i skog.

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att beslutet av Bäcks naturreservat är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet, i enlighet med 7 kap. 8 § miljöbalken, inte strider mot en detaljplan eller områdesbestämmelser. Beslutet bedöms även förenligt med gällande översiktsplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av Bäcks naturreservat inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Länsstyrelsen ska enligt Förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, i den omfattning det behövs, göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Länsstyrelsen gör bedömningen att naturreservatsbildningen inte medför negativa konsekvenser för vistelse och färd i naturreservatet. Ordningsföreskrifterna ska samtidigt leda till att reservatets syfte uppnås.

Agenda 2030, miljökvalitetsmål och ekosystemtjänster

Bildandet av Bäcks naturreservat är en del av uppfyllandet av miljökvalitetsmålen Ett rikt odlingslandskap, Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv om vilket Sveriges riksdag och regering beslutat. Det är också en del av uppfyllandet av FN:s konvention om biologisk mångfald och de globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030 och då särskilt mål 15, Ekosystem och biologisk mångfald.

Länsstyrelsen bedömer att Bäcks naturreservat ger ett positivt bidrag till följande ekosystemtjänster: Den producerande ekosystemtjänsten mat (kött från vilt, svamp); de reglerande ekosystemtjänsterna global klimatreglering (kolinbindning) och de kulturella ekosystemtjänsterna friluftsliv, rekreation och hälsa, samt de understödjande ekosystemtjänsterna ekologiska samspel och livsmiljöer.

Ärendets handläggning

Dokumentation

De mycket höga naturvärdena inom området dokumenterades bland annat i samband med Skogsstyrelsen inventering av områden med höga

naturvärden år 1995 och 2000 samt Länsstyrelsens inventering på fastigheten år 2006 och framåt. Områdets naturvärden har även uppmärksamats bland annat vid kommunal naturvårdsplanering (Naturvårdsprogram från år 2001 och framåt) och i ”Natur- & kulturmiljöer i Östergötland” år 1983. Bäckmiljöerna biotopkarterades år 2007 och 2022.

Reservatsbildning

Området avgränsades i samråd med berörda markägare under år 2018. Berörda fastigheter värderades år 2020 och 2022. Den 1 juni 2020 slöts ett avtal om intrångsersättning med markägarna till Ekeby-Sjögarp 1:7 för det intrång som reservatsföreskrifterna kommer att innebära. Motsvarande avtal slöts med markägarna till Boxholm 5:393 den 29 mars 2023. Skogsstyrelsen har mätt gränsen för naturreservatet på fastigheten Ekeby-Sjögarp 1:7. Gränsen på fastigheten Boxholm 5:393 återstår att mätas när reservatet beslutas.

Inkomna remissvar

Länsstyrelsen har remitterat förslag till beslut till markägare, övriga berörda sakägare, Sveriges geologiska undersökning, Boxholms kommun, Skogsstyrelsen, Naturskyddsföreningen i Östergötland samt Naturskyddsföreningen Mjölby/Boxholm.

Länsstyrelsen har fått svar från Sveriges geologiska undersökning, Skogsstyrelsen och Vattenfall Eldistribution AB.

Sveriges geologiska undersökning meddelar att de avstår från att yttra sig.

Skogsstyrelsen är positiv till bildande av naturreservatet och bedömer att det inte försvårar pågående skogsbruk på angränsande skogsmark, då reservatet inte hindrar tillgängligheten via befintliga vägar, samt att basvägen i södra delen får underhållas och nyttjas för transport. Skogsstyrelsen bedömer att de föreslagna skötselåtgärderna, inklusive hydromorfologisk återställning i delar av bäcken, är adekvata åtgärder för bevarande och utveckling av naturvärden i de olika biotop typerna. Skogsstyrelsen tillstyrker att naturreservatet bildas enligt förslag till beslut och skötselplan.

Vattenfall Eldistribution AB har inkommit med ett yttrande som presenteras i bilaga 2.

Bemötande av inkomna remissvar

Gällande Vattenfall Eldistribution AB yttrande bedömer Länsstyrelsen att synpunkterna som framförts kan anses tillgodosedda i och med de

uppräknade undantagen från föreskrifterna som omfattar berörda ledningar med ledningsgator. Avstämning med reservatsförvaltaren inför planerat ledningsarbete skapar möjlighet till ett ömsesidigt informationsutbyte och ger goda förutsättningar för att anpassa åtgärder som genomförs så att de inte riskerar att skada de värden naturreservatet syftar att skydda. Avstämning ska inte tolkas som ett krav på tillstånd eller anmälan. Formerna för avstämning kan se olika ut och bestäms lämpligen gemensamt där det vid akuta situationer eller driftstörningar kan innebära en avstämning efter genomförd åtgärd.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 4. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avdelning C, vilka gäller omedelbart.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsrådet Ann Holmlid med naturvårdshandläggaren Linnea Holmstrand som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen Marina Verbova, samhällsplaneraren Stanislav Ilic, länsjuristen Martina Willgert, antikvarien Malin Svarvar och lantbrukskonsulenten Matilda Hansen medverkat.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

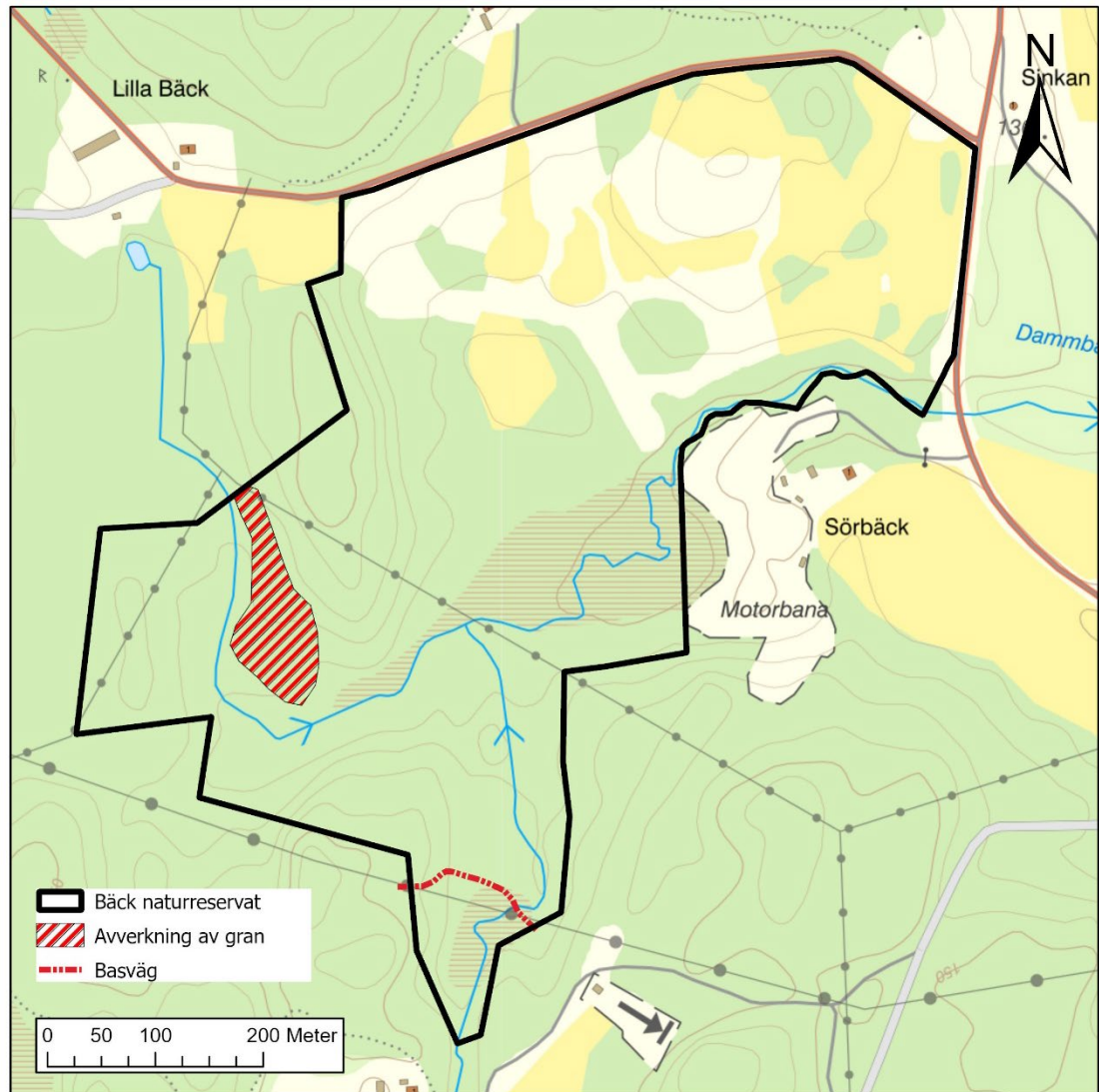
Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Remissyttrande
3. Sändlista
4. Hur man överklagar
5. Skötselplan

Bilaga 1. Beslutskarta

Karta tillhörande Länsstyrelsens beslut för Bäcks naturreservat beslutat 2023-06-20. Objektsnummer (NVR-id) 2059703, dnr 511-7799-19.

Inom rött rastreat område ska gran avverkas enligt föreskrifterna A9 och B2. Basvägen som finns i föreskrift A4 är markerad med röd streckad linje.

© Bakgrundskartor Lantmäteriet.

Bilaga 2. Remissyttrande

Vattenfall Eldistribution AB uppger i sitt yttrande att det inom området för Bäckes naturreservat finns en sträcka med en 145 kV luftledning och två sträckor med 12 kV luftledning.

Vattenfall Eldistribution anser att reservatföreskrifterna inte får utgöra hinder för ledningshavaren att utöva de rättigheter som gäller enligt gällande ledningsrätt eller servitutsavtal bland annat vad gäller att utföra de återkommande drift- och underhållsåtgärder, till exempel röjning av skogsgata, som man är ålagda att utföra bland annat enligt gällande föreskrifter samt åtgärder som erfordras vid pågående driftstörning.

Vattenfall Eldistribution framför vidare att de vill ha:

- Full tillgång till luftledningarna med dess tillhörande delar. Vattenfall Eldistributions personal och entreprenörer skall bland annat kunna ta sig fram med alla för ändamålet anpassade fordon för att utföra erforderliga drift- och underhållsåtgärder utan att tillstånd eller anmälan erfordras.
- Rätt att för all framtid bibehålla elektrisk luftledning med tillhör såsom stolpar, stag, linor samt jordtag och övriga säkerhetsanordningar för luftledningens bibehållande.
- Rätt att fälla för luftledningen hinderliga eller för dess säkerhet farliga träd och buskar.
- Rätt att inom området ta för luftledningens anläggande och bibehållande erforderlig sten, vilken inte upplagts för särskilt ändamål.
- Rätt att uppföra ny luftledning eller markkabel eller till luftledningen tillhörande delar i befintlig ledningsgata.

Vattenfall ska utöva rättigheterna så att området inte betungas mer än nödvändigt.

Naturvårdsförvaltaren får inte i luftledningens närområde ändra markanvändningen genom att exempelvis uppföra byggnad, parkeringsplats, stängsel eller annan anläggning eller anordna upplag så att luftledningens bibehållande enligt vid varje tidpunkt gällande säkerhetsföreskrifter äventyras.

Vattenfall Eldistribution måste ha möjlighet att utföra drift och underhållsarbeten som erfordras vid pågående driftstörning utan samråd eller anmälan till reservatsförvaltaren. Vid akut reparation av ledning

kan behov av en tillfällig körväg uppstå. Körvägen ska anpassas så att påverkan på naturvärden minimeras.

Vattenfall Eldistribution noterar följande i framtagna föreskrifter:

Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för nyttjande och skötsel av befintliga nuvarande anläggningar enligt servitut och avtal så som;

- Ledningsrätt 0560–97/8.1. Underhåll av befintliga luftledningar med ledningsgator efter avstämning med förvaltaren.
- Ledningsrätt 05-IM4-86/7074.1. Underhåll av befintliga luftledningar med ledningsgator efter avstämning med förvaltaren.

Ledningsrätt 0560–97/8.1 gäller för Vattenfall Eldistributions 145 kV luftledning inom aktuellt område och Ledningsrätt 05-IM4-86/7074.1 gäller för Vattenfall Eldistributions 12 kV luftledningar inom aktuellt område.

Bilaga 3. Sändlista

Finns hos Länsstyrelsen

Bilaga 3. Överklagandehänvisning regeringen

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Östergötland antingen via e-post; ostergotland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Östergötland, 581 86 Linköping.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Du anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post ostergotland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 50 00. Ange ärendets diarienummer.

Skötselplan för naturreservatet Bäck

FASTSTÄLLD 2023-06-20

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Dammbäcken forsar bitvis fram genom en grund ravin på sin väg mot Svartån i norra delen av Bäckes naturreservat.

Meddelande	Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2023. Planförfattare har varit Linnea Holmstrand.
Referens	Länsstyrelsen Östergötland, Naturskyddsenheten, Skötselplan för naturreservatet Bäck.
Kontaktperson	Linnea Holmstrand, Länsstyrelsen Östergötland
Webbplats	www.lansstyrelsen.se/ostergotland
Fotografier	Linnea Holmstrand, Lars Gezelius, Marika Sjödin. Omslaget visar en lundmiljö med ek och hassel.
Kartmaterial	© Lantmäteriet

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
ALLMÄN BESKRIVNING	2
Administrativa data om naturreservatet.....	2
Syfte, föreskrifter och skäl för beslut.....	3
Beskrivning av reservatet	3
Översiktlig beskrivning	3
Historisk och nuvarande markanvändning	5
Områdets bevarandevärden	7
Källuppgifter	12
PLANDEL	13
Syfte med naturreservatet	13
Disposition och skötsel av mark och vattenmiljöer	13
Skötselområden	15
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	35
Jakt	35
Utmärkning av reservatets gräns	35
Tillsyn.....	36
Dokumentation och uppföljning	36
Inventeringar	36
Uppföljning.....	36
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	37
Naturtyper enligt Natura 2000 i Bäckes naturreservat.....	37

ALLMÄN BESKRIVNING

Administrativa data om naturreservatet

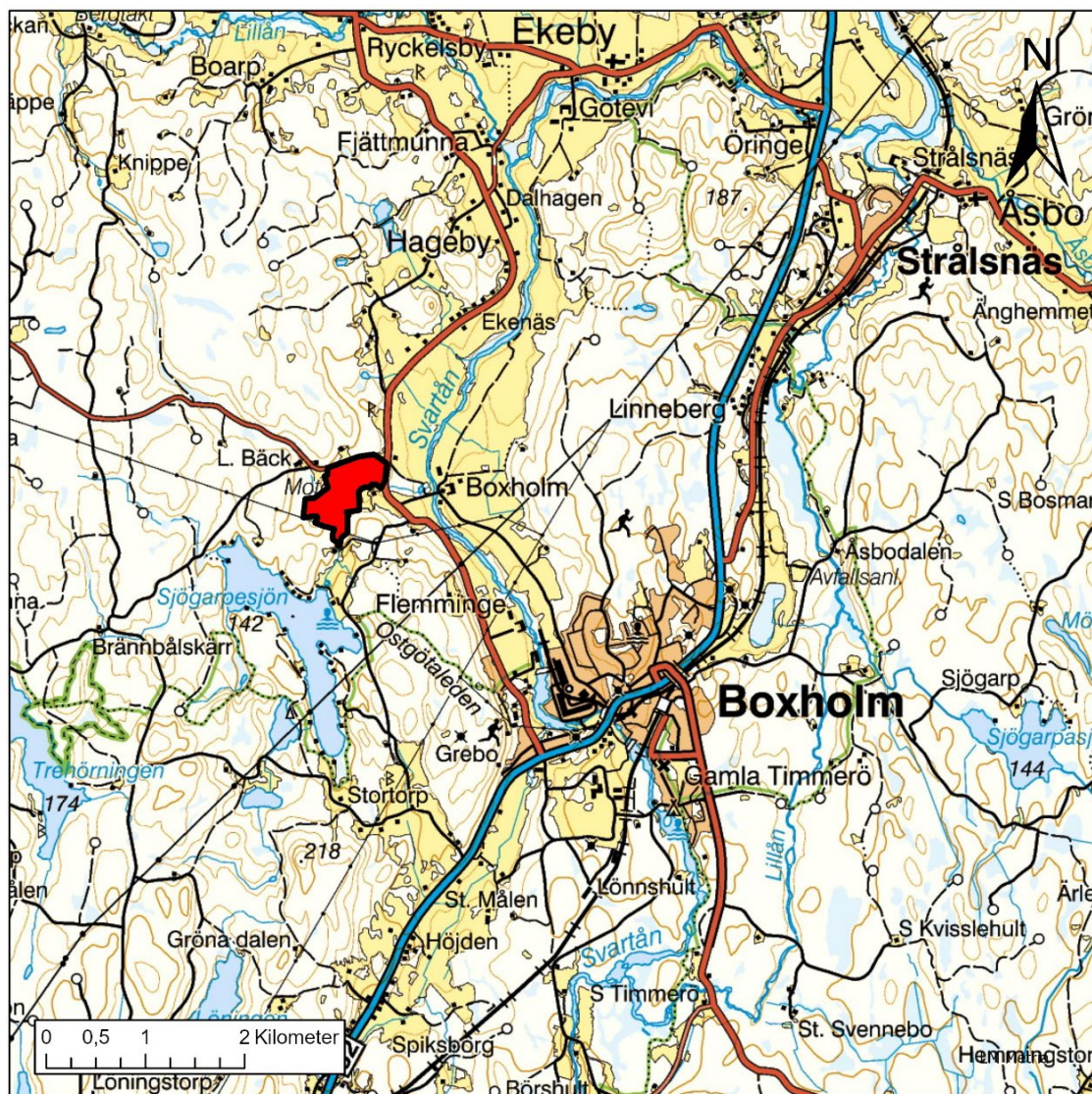
Reservatets namn	Bäck naturreservat
NVR-id	2059703
Beslutsdatum	2023-06-20
Län	Östergötland
Kommun	Boxholm
Areal	Total areal: 34,1 hektar Land: 33,6 hektar Vatten: 0,5 hektar Produktiv skog: 21,9 hektar
Natura 2000-naturtyper	6410 Fuktängar 0,4 hektar 6270 Silikatgräsmarker 1,0 hektar 6210 Kalkgräsmarker 1,4 hektar 9070 Trädklädd betesmark 1,8 hektar 9020 Nordlig ädellövskog 2,7 hektar 9010 Taiga 4,9 hektar 91D0 Svämlövskog 1,0 hektar 3260 Mindre vattendrag 0,5 hektar
<u>Prioriterade bevarandevärden</u>	
Naturtyper:	Hävdade öppna och trädklädda marker, Nordlig ädellövskog, Taiga, Mindre vattendrag
Arter/grupper:	Kärlväxtflora, insektsfauna, fågelfauna, mossflora, lavflora, svampflora
Strukturer/funktioner:	Gamla löv- och barrträd, hassel, död ved, ytligt grundvatten.
Kulturmiljöer:	Stenvalvbros (L2012:5855). Flera spår av äldre tiders brukande i odlingslandskapet som rösen och hamlade träd.
Friluftsliv:	Upplevelse av ett mycket naturskönt område med spännande flora, fågelliv och en mångfald av arter i gamla odlingslandskap och skogar. Dammbäcken bildar ett vackert vattenfall i söder.
Fastigheter	Ekeby-Sjögarp 1:7 (privatägd), Boxholm 5:393 (bolagsägd)
Förvaltare	Länsstyrelsen Östergötland
Lägesbeskrivning	Bäcks naturreservat är beläget drygt 3 kilometer nordväst om Boxholms kyrka i Boxholms kommun.
Vägbeskrivning	Från Boxholm kör norrut på väg 513. Efter 3,5 kilometer sväng västerut till väg 512. Reservatet börjar söder om vägen och sträcker sig söderut.

Syfte, föreskrifter och skäl för beslut

Syfte, föreskrifter och skäl för beslut ingår i beslutet om naturreservatet Bäck. Syftet finns även nedan i skötselplanens Plandel.

Beskrivning av reservatet

Översiktlig beskrivning

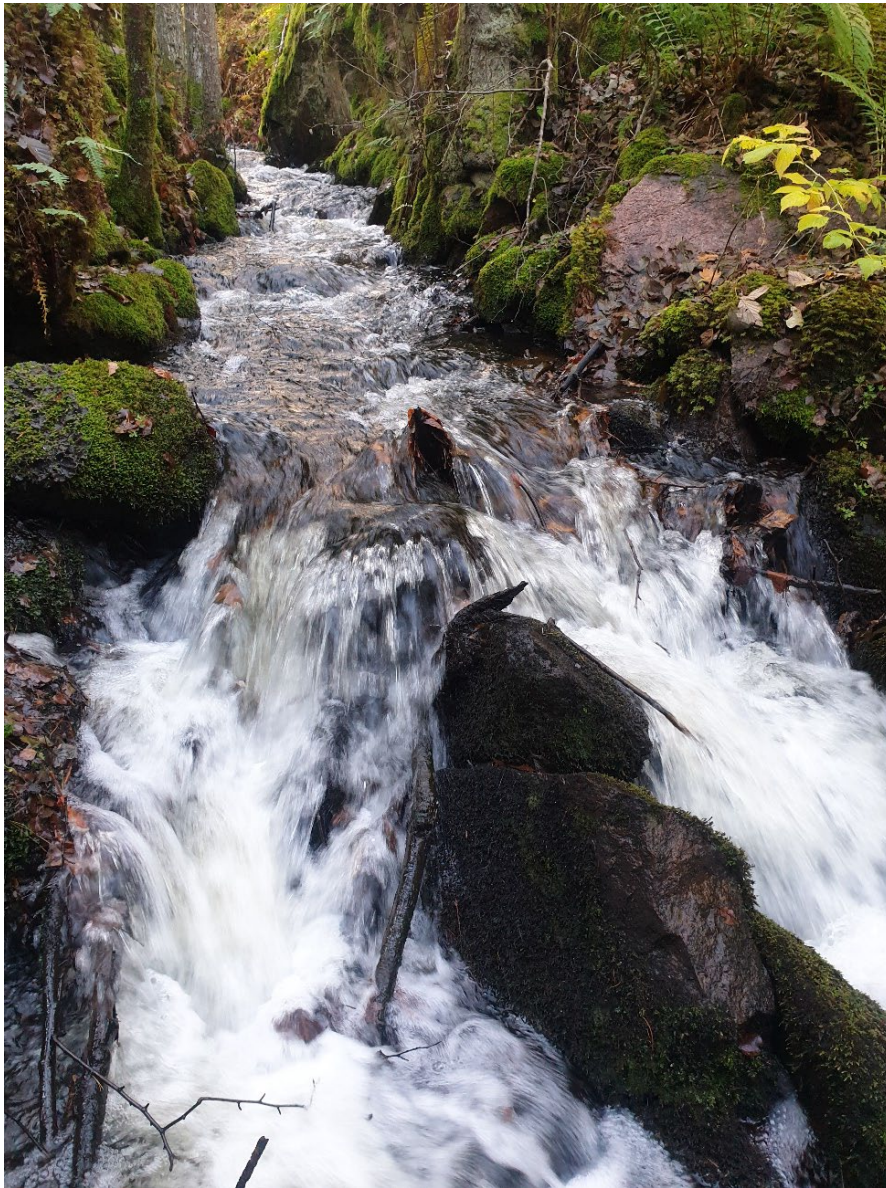

Figur 1. Några kilometer nordväst om Boxholm ligger Bäck naturreservat. Området är cirka 35 hektar.

Naturresevatet Bäck är ett varierande område som ligger drygt tre kilometer nordväst om Boxholms kyrka i Boxholms kommun. Här finns både odlingslandskap med omväxlande öppna åkrar, betesmarker och trädklädda hagmarker samt skogsmark med ädellövskog, lundmiljöer och grandominerad naturskog. Topografin är varierad med kullar, sluttningar och svackor med kärrmiljöer. Genom de olika naturtyperna rinner ett antal bäckar som förenas i Dammbäcken för att sedan rinna vidare ut i Svartån.

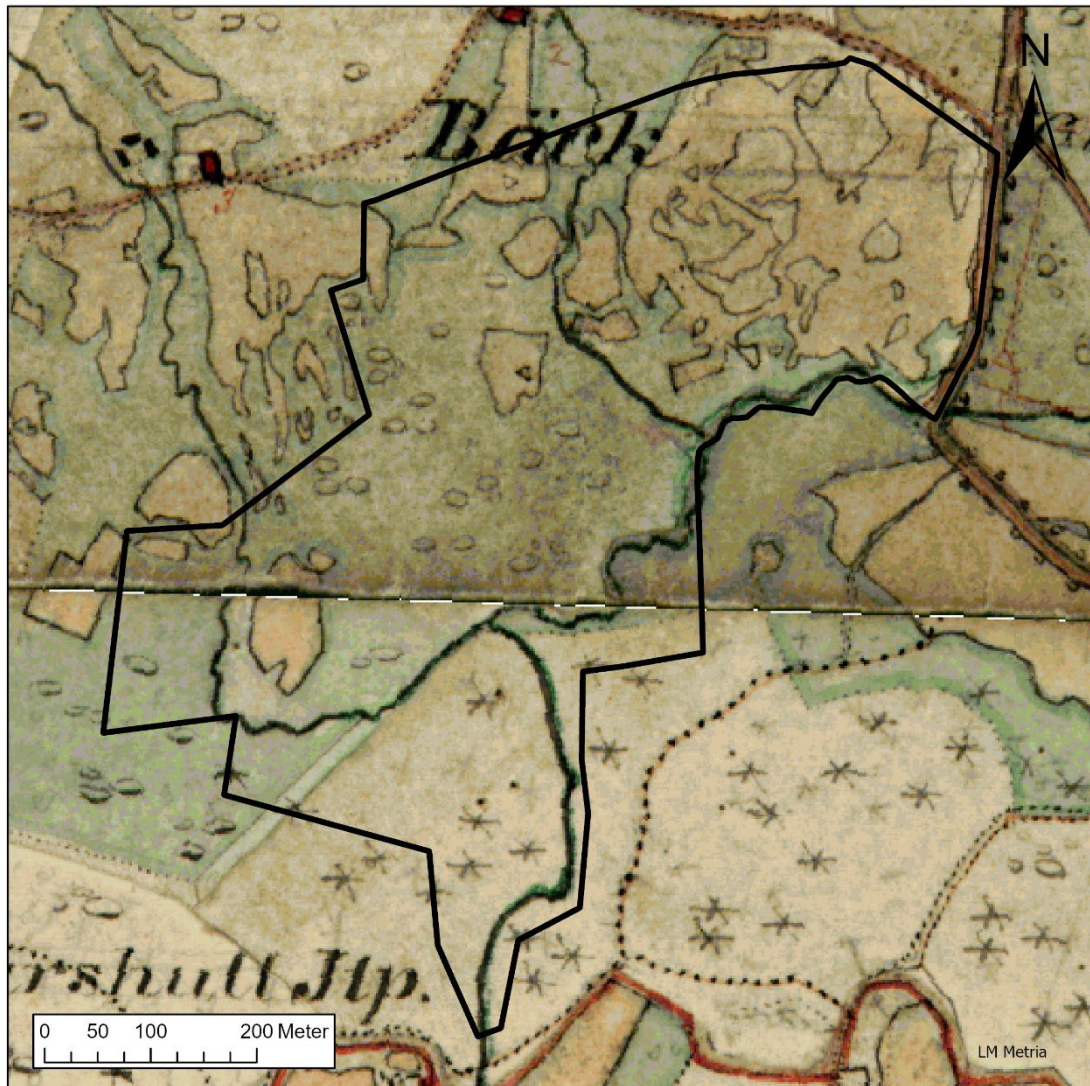
Bäck har höga naturvärden knutna till en stor mängd olika miljöer som hävdade gräsmarker, ett trädklätt odlingslandskap, lövskog, kärr och bäckmiljöer samt barrnaturskog. Stora delar av bäckmiljön Dammbäcken utgörs av limnisk nyckelbiotop. Området är artrikt med många rödlistade arter, signalarter och hävdgynnade gräsmarksarter.

Bäcks naturvärden har bland annat dokumenterats i en inventering som genomfördes av Länsstyrelsen på Boxholms skogars marker år 2006. Bäck bedömdes då ha så höga naturvärden att området var lämpligt att skyddas för att bland annat uppnå miljömålet "Levande skogar". Området ligger i en trakt för värdefulla lövskogar vilket innebär goda chanser för överlevnad och nyetablering eller återetablering av krävande lövskogsarter. Bäck innehåller de prioriterade naturtyperna triviallövskog och ädellövskog som är utpekade i den nationella strategin för skydd av skog. Lövskogarna och betesmarkerna i Bäck har fått högsta naturvärdesklass i Boxholms kommuns naturvårdsprogram.

I södra delen av reservatet bildar Dammbäcken ett vattenfall i en bergsklyfta

Historisk och nuvarande markanvändning

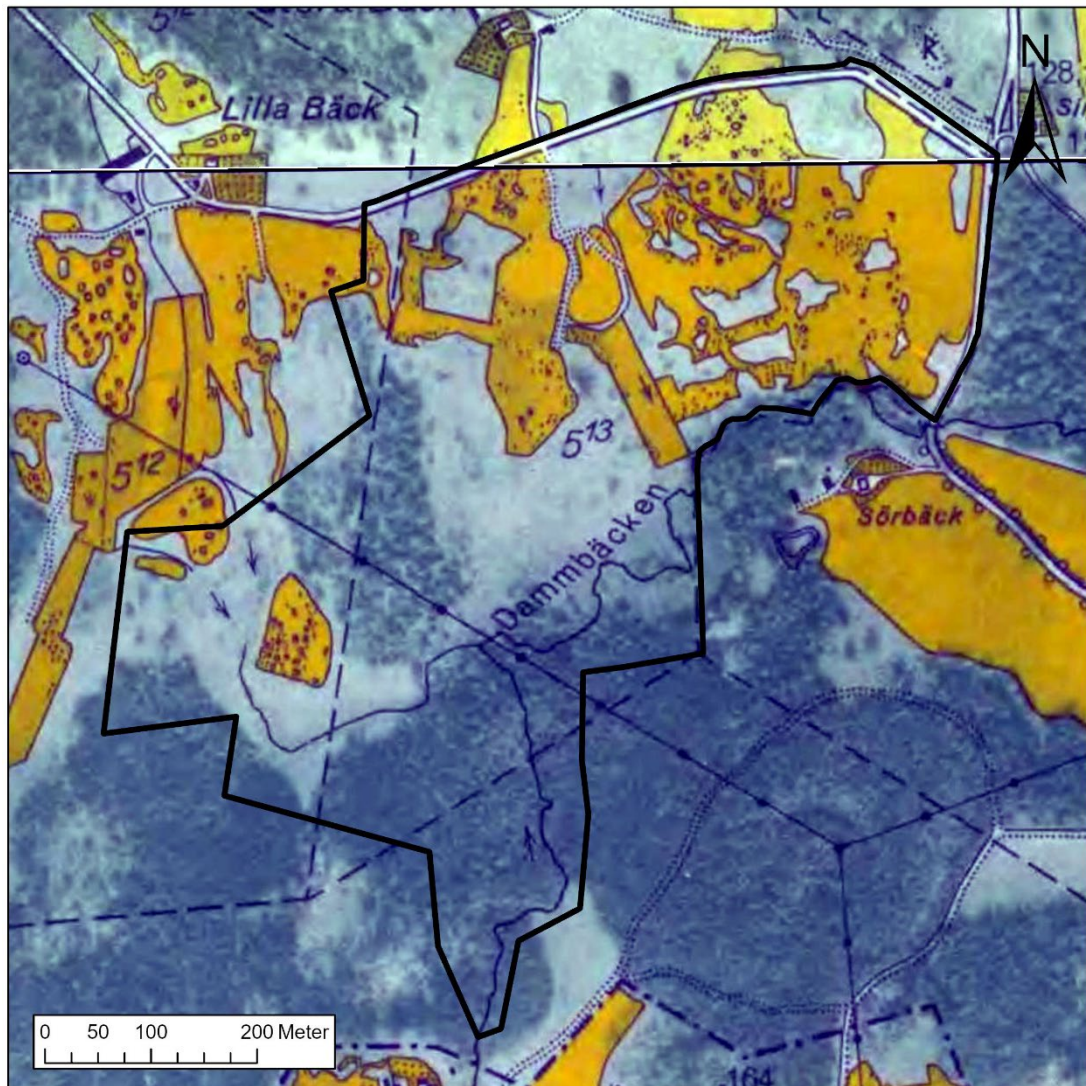

Figur 2. Häradskartan från cirka år 1860/70. Gröna områden är slätterängar, gula är åkrar och vita är utmark. Ringar är marker dominerade av lövträd och stjärnor är dominerade av barrträd.

Häradskartan (Figur 2) visar att större delen av naturreservatet brukades som åker, äng och betesmark under 1800-talet. De gamla lövängarna har nu delvis vuxit igen till lövskog och lundmiljöer men en hel del äldre träd bär genom sina utbredda kronor vittnesbörd om ett öppnare landskap. I området finns även ett antal gamla grova ekar och lindar vars kronor är formade som kandelabrar efter hamling vilket visar på att området även nyttjats till lövtäkt historiskt. I reservatets norra del finns fortfarande mycket av det äldre öppna odlingslandskapet bevarat.

Reservatets södra del bestod av barrträdsdominerad utmark när Häradskartan upprättades. På Häradskartan framgår att den väg som idag passerar reservatets norra kant tidigare hade en mer nordlig sträckning. På en liten kulle på den norra sidan av dagens väg står tre ståtliga, gamla ekar med värdefull kryptogamflora och vittnar om att dessa marker hängde ihop med reservatets slättermark och åkerytor innan vägen flyttades.

När naturreservatet bildades ägdes norra delen av Boxholm skogar AB och den södra delen av en privat markägare. Mindre ytor i den norra delen hade sedan tidigare varit planterade med gran och tall varav en del ytor avverkats och andra planeras att avvecklas inom ramen för reservatets skötselplan. Ungefär 4 hektar av betesmarken i naturreservatet har bedömts ha särskilt höga naturvärden. I skrivande stund betas reservatets öppna mosaikartade betesmarker och vissa av åkerytorna. Några åkerytor nyttjas till vallodling.

Figur 3. Ekonomiska kartan från 1940-talet visar ett småbrutet landskap med åkrar rika på rösen och åkerholmar i framför allt naturreservatets norra del medan den södra delen utgjordes av skogsmark. Pilarna i kartan visar de olika bäckmiljöernas flödesriktning. Vatten kommer från tre olika håll för att sammanstråla i Dammbäcken som nedströms reservatet mynnar i Svartån.

Områdets bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Vegetation och flora

Bäck har mycket höga naturvärden knutna till en lång rad olika naturtyper som odlingslandskap med omväxlande öppna åkrar, betesmarker och trädklädda hagmarker samt skogsmark med ädellövlund och grandominerad naturskog. Dammbäcken med biflöden, omgivande kärrmiljöer och opåverkade svämplan bidrar med ytterligare värde och variation liksom områdets topografi som rymmer kullar, sluttningar och svackor.

Odlingslandskapet i norr innehåller både torra, fuktiga och bitvis kalkrika markförhållanden som i kombination med lång hävdkontinuitet bidrar till att det här finns en mycket varierad och artrik flora med många hävdgynnade arter som bland annat backsippa, inslag av ett par slättergynnade arter som slättergubbe, svinrot och ängsskära samt en rad olika vaxskivlingar. På åkerholmar och i naturbetesmarkerna står värdefulla träd som månghundraåriga gamla ekar. En del av dessa har dött eller reducerar kronan med kraftiga grenar vilket gör att det finns gott om död ved. På många av ekarna finns en värdefull lavflora med arter som rödbrun blekspik, gul dropplav, blyertslav, rosa skärelav och skuggorangelav. På ekved växer dvärgbägarlav. I betesmarkerna finns även andra värdefulla buskar och trädslag, många blommande och bärande arter som fågelbär, hägg, oxel, vildapel, hassel, en och nypon.

De värdefulla lövskogsmiljöerna har uppkommit på mark som tidigare utgjort löväng men där hävden upphört och träd- och buskskiktet slutit sig alltmer. Gamla grova ädellövträd av ek och lind förekommer spritt i lövskogsområdena där hassel ofta bildar buskskikt. En del äldre träd har utbredda kronor som visar på de tidigare mer öppna markförhållandena och en del är formade som kandelabrar efter tidigare hamling. Hänglavsförekomsten är riklig och mer ljuskrävande arter som gul dropplav och brun nållav förekommer tillsammans med enstaka bålar av lunglav och kornig nållav. De flesta av jätteträden står relativt skuggigt och hyser en lavflora med arter som kortskaftad ärgspik, gulpudrad spiklav, blyertslav, rostfläck, glansfläck, rosa skärelav och skuggorangelav. Vårfloran i lövskogarna är välutvecklad med mattor av vitsippor och liljekonvaljer. Här och var växer är marken rikare med kalkinslag vilket avspeglas i en flora med vårärt, tibast, underviol, blåsippa, särläka och piprör.

I södra delen av naturreservatet omger naturskogsartad barrskog Dammbäcken som allra längst i söder rinner fram i en liten kanjondal med lodytor på bägge sidor. Klimatet är fuktigt och här finns en krävande mossflora med arter som stenporella, fjädermossa, blåsflikmossa och rävsvansmossa. På träden växer krushättemossa och skriftlav. I barrskogen norr om kraftledningsgatan är marken bitvis storblockig och det finns mycket gott om död ved. På granstammar växer gammelgranslav, på lågor finns gott om långflikmossa och på marken går orkidén knärot att finna.

Insektsfaunan

Ekhagen hyser en mycket värdefull insektsfauna. Läderbagge och dvärgklokryp är några av de intressanta arter som hittats här. Utöver dessa har även de hotade arterna kardinalfärgad rödbeck och streckdyngbagge hittats. Dessa omfattas, liksom läderbaggen, av åtgärdsprogram för hotade arter.

Fågelfaunan

Strömstare och forsärla häckar relativt regelbundet vid Dammbäcken. Strömstare nyttjar dessutom ofta vattendraget för rast och övervintring. Till skogsmiljöernas fågelfauna hör bland annat mindre hackspett och enkelbeckasin som gynnas av naturreservatets lövrika skogs- och kärrmiljöer.

Tabell 1. Naturvårdsintressanta arter i Bäck naturreservat.

ART	VETENSKPLIGT NAMN	KATEGORI	LIVSMILJÖ
FÅGLAR			
Mindre hackspett	<i>Dryobates minor</i>	NT	Löv- och blandskog
INSEKTER			
Avlång flatbagge	<i>Grynocharis oblonga</i>	S	Vitrötad lövved, stående hålträd
Dvärgklokrypare	<i>Cheiridium museorum</i>	NT	Ihåliga lövträd
Gammelekklokrypare	<i>Larca lata</i>	NT	Ihålig brunrötad ek
Gulbent kamklobagge	<i>Allecula morio</i>	NT	Ihålig ek
Hålträdisklokrypare	<i>Anthrenochernes stellae</i>	NT	Ihåliga lövträd
Kardinalfärgad rödbeck	<i>Ampedus cardinalis</i>	NT	Brunrötad stående ek
Läderbagge	<i>Osmoderma eremita</i>	F, VU	Ihåliga stående träd
Matt blombagge	<i>Ischnomera cinerascens</i>	NT	Ihåliga ädellövträd
Mindre svampklobagge	<i>Mycetochara humeralis</i>	NT	Ihåliga ädellövträd
Rödaxlad lundknäppare	<i>Calambus bipustulatus</i>	NT	Grova mossiga grenar av ädellöv
Saknar svenskt namn	<i>Dorcatoma chrysomelina</i>	S	Brunrötad stående ek
Björksplintborre	<i>Scolytus ratzeburgii</i>	S	Björkved
KÄRLVÄXTER			
Backklöver	<i>Trifolium montanum</i>	NT	Välhävdad betes/hagmark
Backnejlika	<i>Dianthus deltoides</i>	I	Välhävdad betes/hagmark
Backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris</i>	VU	Öppet, sandigt eller grusigt
Blodrot	<i>Potentilla erecta</i>	T	Välhävdad betes/hagmark
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	S	Kalkhaltig mark
Blåsuga	<i>Ajuga pyramidalis</i>	I	Välhävdad betes/hagmark
Bockrot	<i>Pimpinella saxifraga</i>	I	Välhävdad betes/hagmark
Brudbröd	<i>Filipendula vulgaris</i>	T	Välhävdad betes/hagmark
Darrgräs	<i>Briza media</i>	I	Välhävdad betes/hagmark
Flentimotej	<i>Phleum phleoides</i>	NT	Välhävdad betes/hagmark
Grönvit nattviol	<i>Platanthera chlorantha</i>	F	Välhävdad betes/hagmark
Gullpudra	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	T	Fuktiga till blöta skogsmiljöer
Gullviva	<i>Primula veris</i>	T	Välhävdad betes/hagmark, lundmiljö
Hirsstarr	<i>Carex panicea</i>	I	Fuktiga marker
Jungfru Marie nycklar	<i>Dactylorhiza maculata</i>	F	Välhävdad betes/hagmark
Jungfrulin	<i>Polygala vulgaris</i>	I	Välhävdad betes/hagmark
Kattfot	<i>Antennaria dioica</i>	I	Välhävdad betes/hagmark
Klasefibbla	<i>Crepis praemorsa</i>	NT	Välhävdad betes/hagmark
Knärot	<i>Goodyera repens</i>	VU, F	Äldre näringsrik barrskog
Kärrfibbla	<i>Crepis paludosa</i>	T	Välhävdad betes/hagmark

Solvända	<i>Helianthemum nummularium</i>	NT	Välhävdad betes/hagmark
Ormrot	<i>Bistorta vivipara</i>	I	Välhävdad betes/hagmark
Prästkrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>	I	Välhävdad betes/hagmark
Piprör	<i>Calamagrostis arundinacea</i>	T	Något kalkhaltig mark
Rankstarr	<i>Carex elongata</i>	T	Fuktiga marker
Skärmstarr	<i>Carex remota</i>	T	Fuktiga marker
Slätterfibbla	<i>Hypochaeris maculata</i>	NT	Välhävdad betes/hagmark
Slättegubbe	<i>Arnica montana</i>	VU	Välhävdad betes/hagmark
Smörbollar	<i>Trollius europaeus</i>	I	Välhävdad betes/hagmark
Sommarfibbla	<i>Leontodon hispidus</i>	NT	Välhävdad betes/hagmark
Spätistel	<i>Carlina vulgaris</i>	I	Välhävdad betes/hagmark, kalkrik
Svart trolldruva	<i>Actaea spicata</i>	S	Näringsrik och något kalkhaltig mark
Svinrot	<i>Scorzonera humilis</i>	NT	Välhävdad betes/hagmark
Sårläka	<i>Sanicula europaea</i>	S	Lövskog, kalkbarrskog
Tibast	<i>Daphne mezereum</i>	S	Kalkhaltig mark
Underviol	<i>Viola mirabilis</i>	S	Lundmiljö, kalkhaltig mark
Vippärt	<i>Lathyrus niger</i>	NT	Glesa lundar, kalkbarrskogar
Vårstarr	<i>Carex caryophyllaea</i>	NT	Välhävdad betes/hagmark, torrt
Vårärt	<i>Lathyrus vernus</i>	S	Kalkhaltig mark
Ängshavre	<i>Helictochloa pratensis</i>	T	Välhävdad betes/hagmark
Ängsskallra	<i>Rhinanthus minor</i>	I	Välhävdad betes/hagmark
Ängsvädd	<i>Succisa pratensis</i>	T	Välhävdad betes/hagmark
Ängsskära	<i>Serratula tinctoria</i>	NT	Kalkhaltig mark, friskt till fuktigt

MOSSOR

Vedtrappmossa	<i>Crossocalyx hellerianus</i>	NT	Murken tall-, gran- eller aspved
Blåsfliksmossa	<i>Lejeunea cavifolia</i>	S	Sten/berg, fuktigt och skuggigt
Stenporella	<i>Porella cordaeana</i>	S	Berg och träd i fuktig miljö
Platt fjädermossa	<i>Neckera complanata</i>	S	Neutral till basisk sten, lövträd
Långfliksmossa	<i>Nowellia curvifolia</i>	T	Fuktig ved, hög luftfuktighet
Guldlockmossa	<i>Homalothecium sericeum</i>	S	Berg och lövträd, solexponerat
Fällmossa	<i>Antitrichia curtipendula</i>	S	Träd och sten i något fuktig miljö
Krushättemossa	<i>Ulotia crispa s.lat.</i>	T	Lövträd, hassel
Stubbspretmossa	<i>Herzogiella seligeri</i>	S	Fuktig ved i sent nedbrytningsstadiet

LAVAR

Brun nållav	<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	S	Bark av gammal ek
Bårdlav	<i>Nephroma parile</i>	S	Bark av lövträd, kalkrika lodytor på mossor
Dvärgbägarlav	<i>Cladonia parasitica</i>	NT	Torr gammal solbelyst tallved
Ekspik	<i>Calicium quercinum</i>	VU	Bark av gammal ek
Gammelekslav	<i>Lecanographa amylacea</i>	NT	Bark av gammal ek
Glansfläck	<i>Arthonia spadicea</i>	T	Levande träd, hög luftfuktighet
Gul dropplav	<i>Cliostomum corrugatum</i>	NT	Bark av gammal ek
Gulnål	<i>Chaenotheca brachypoda</i>	S	Ved och bark
Gulpudrad spiklav	<i>Calicium adspersum</i>	S	Bark av gammal ek
Hjälmbrösklav	<i>Ramalina baltica</i>	NT	Bark av gammal ek
Kornig nållav	<i>Chaenotheca chlorella</i>	S	Ved och bark av löv- och barrträd

Kortskaftad ärgspik	<i>Microcalicium ahlneri</i>	NT	Främst brunrötad tallved
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT	Ljus och fuktigt, lövträd
Rosa skärelav	<i>Schismatomma pericleum</i>	NT	Bark av ek
Rödbrun blekspik	<i>Sclerophora coniophaea</i>	NT	Skuggsidan av grovbarkig ek
Skuggorangelav	<i>Caloplaca lucifuga</i>	NT	Främst grovbarkig ek
Sotlav	<i>Acolium inquinans</i>	S	Grov bark av gamla barr- och lövträd
Gammelgranslav	<i>Lecanactis abietina</i>	T	På bark, hög luftfuktighet
Slanklav	<i>Collema flaccidum</i>	S	Ljus och fuktigt, på grövre lövträd
Skriftlav	<i>Graphis scripta</i>	T	Bark av lövträd

SVAMPAR

Rävticka	<i>Inocutis rheades</i>	S	Främst döda eller döende stammar av asp
Blekticka	<i>Haploporus tuberculosus</i>	NT	Döda eller försvagade grenar av ek
Kantarellmussling	<i>Plicatura crispa</i>	T	Död lövved
Gul vaxskivling	<i>Hygrocybe chlorophana</i>	I	Välhävdad betesmark
Blodvaxskivling	<i>Hygrocybe coccinea</i>	I	Välhävdad betesmark
Scharlakansvaxskivling	<i>Hygrocybe punicea</i>	NT	Välhävdad betesmark
Vit vaxskivling	<i>Cuphophyllus virgineus s.lat.</i>	I	Välhävdad betesmark
Aprikosfingersvamp	<i>Clavulinopsis luteoalba</i>	I	Välhävdad betesmark
Hasselticka	<i>Dichomitus campestris</i>	S	Stående död hasselled
Oxtungssvamp	<i>Fistulina hepatica</i>	NT	Parasit på gamla levande ekar
Fyrflikig jordstjärna	<i>Geastrum quadrifidum</i>	NT	Marklevande, något kalkrikt
Ekticka	<i>Fomitiporia robusta</i>	NT	Levande ek

Tabell 2. Förklaring kategorier i tabell 1.

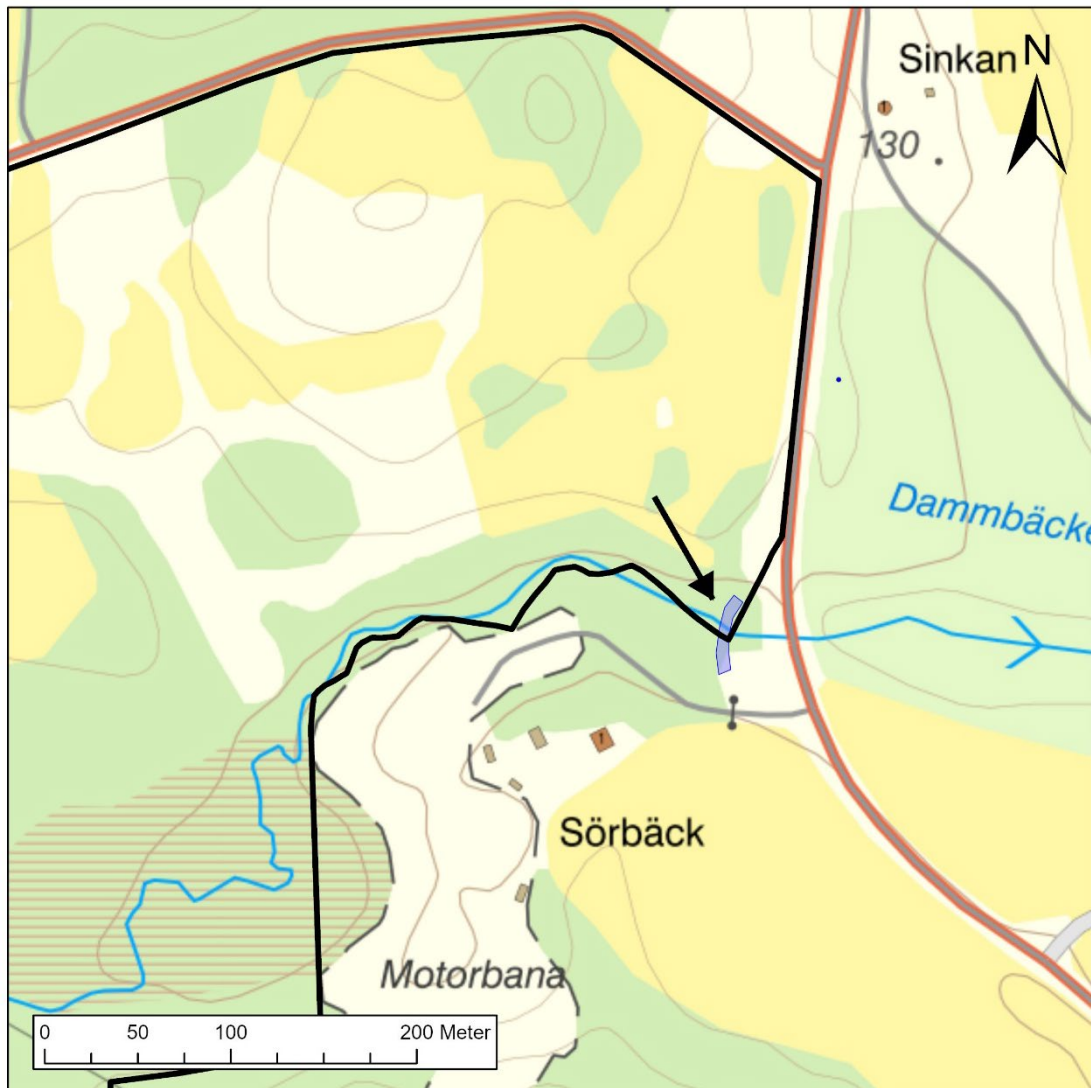
KATEGORI	FÖRKLARING
S	Signalarter för skog
T	Typiska arter
I	Indikatorarter för jordbruksmark
NT	Rödlistad som nära hotad
VU	Rödlistad som sårbar
F	Fridlyst art
N 2000	Habitatdirektivet bilaga 2

Geologiska bevarandevärden

Naturreservatets stora variation i topologi, markfuktighet och jordarter bidrar till att så många olika naturtyper och livsmiljöer med tillhörande artmångfald existerar på en så begränsad yta. Den dominerande jordarten i området är sandig morän. Dammbäckens sträckning sammanfaller med isälvsediment medan svämlövskogens utbredning i stort sammanfaller med kärrtorv. I norr finns inslag av svallsediment bestående av grus och mindre ytor med postglacial sand och silt. Berggrunden består av granit. Här och var går berg i dagen som exempelvis i kanjonen längst i söder samt vid ena sidan av den ädellövsbevuxna kullen där det finns en lodyta och bitvis blockrik mark.

Kulturhistoriska lämningar

I naturreservatet finns en registrerad kulturhistorisk lämning bestående av en stenvalvbro (L2012:5855). Bron löper parallellt med landsvägen som passerar i reservatets östra kant och Dammbäcken rinner under bron precis innan bäcken passerar under landsvägen. Bron är cirka 50 meter lång, 6 meter bred och 4–5 meter hög. Den är uppbyggd av tukade stenar och har ett valv som är 1,5 meter brett och 1 meter högt. Bron begränsas av järnräcken fastsatta i stenstolpar och är inte längre i trafik. Förutom bron finns det även gott om spår och lämningar efter äldre tiders markanvändning i form av odlingsrösen, hamlade träd och en stenkantad före detta körväg eller terrass.

Figur 4. Det finns en kulturhistorisk lämning i nära anslutning till naturreservatets gräns. Lämningen består av en stenvalvbro (L2012:5855) som Dammbäcken rinner under. Bron är markerad i blå färg i kartan.

Intressen för friluftslivet

Naturreservatet är intressant för friluftslivet genom att det är mycket naturskönt och artrikt. Lövslogen har sin tjusning under alla årstider men under våren och försommaren är det en särskild njutning att ströva här, då ett hav av blommor breder ut sig på marken. I

betesmarkerna är blomsterprakten som störst kring midsommar. Vattenfallet i reservatets södra del är en spännande naturmiljö.

Källuppgifter

Länsstyrelsen i Östergötland 1983. "Natur och Kulturmiljöer i Östergötland", område N44, Boxholm kommun.

Länsstyrelsen i Östergötland 2013. Skyddsvärda skogar på marker ägda av Boxholms skogar AB
Naturvårdsprogram för Boxholms kommun.

Riksantikvarieämbetet (2022). Karttjänsten Fornsök

SGU Berggrundsdatan (2022).

SLU Artdatabanken (2022). Webbtjänsten Artportalen

PLANDEL

Syfte med naturreservatet

Syftet med Bäckens naturreservat är att vårda, utveckla och bevara värdefulla naturmiljöer i form av ett odlingslandskap med omväxlande öppna åkrar, betesmarker och trädklädda hagmarker samt lövskog, kärr, bäckmiljöer och naturskogsartad barrskog. Syftet är även att återställa eller nyskapa värdefulla livsmiljöer samt att bevara biologisk mångfald knuten till dessa miljöer. Ett övergripande syfte är även att tillgodose friluftslivets behov av områden för naturupplevelser.

Syftet ska nås genom att mindre gran- och lärkplanteringar avvecklas för att gynna lövträd och säkra att de höga naturvärdena knutna till gamla lövträd består. Gamla, grova eller senvuxna lövträd och dess efterföljare gynnas liksom gräsmarksfloran i öppna avsnitt och bryn.

Odlingslandskapets värden bibehålls och utvecklas genom hävd och restaurering.

Lövdominerade områden undantas från skadliga åtgärder och sköts så att trädslagsammansättningen, med en mycket hög lövandel, kan bibehållas och lövträd föryngras utan för stor konkurrens med uppkommande gran. Bäckmiljöer återfår naturliga strukturer genom biotopvård. Naturskogsartade barrskogar lämnas att i huvudsak utvecklas fritt. Friluftslivets möjlighet till besök ska underlättas genom att parkering, vandringsled och eventuellt andra mindre anordningar iordningsställs samt att information om området tillhandahålls.

Disposition och skötsel av mark och vattenmiljöer

Naturvärdena i Bäck utvecklas främst genom fortsatt hävd av de öppna markerna och att i huvudsak naturlig dynamik får råda i områdets barrskogsmiljöer. I lövskogsmiljöer ska det försiktigt öppnas upp kring ljusgynnade äldre lövträd, hamlade träd samt äldre hassel från konkurrerande kringväxande träd och buskar. På så sätt kan områdets gamla träd och buskar få goda livsbetingelser samtidigt som en mosaikartad och luckig lövskog bevaras. Delar av områden som tidigare utgjort löväng ska restaureras till trädklädd betesmark med återupptagen hävd. Att bevara och restaurera områdets stora mångfald av biotoper med öppna gräsmarker, trädklädd betesmark och skogsmosaiker med gott om gläntor och bryn kommer gynna områdets arter.

Hävd genom bete och/ eller slåtter (med stängsling vid behov) vore positivt som skötsel i stora delar av reservatet men är framför allt aktuellt och prioriterat i områdets norra delar där många värdefulla hävdgynnade arter och strukturer finns. Om bete kan införas inom delar av naturreservatet kommer framför allt skötselområden som historiskt utgjort ängs- och betesmark prioriteras. Hamling och åtgärder för att skapa mer döda vedsubstrat är också positivt för områdets naturvärden och kan bli aktuellt i delar av området.

I övrigt ska påverkade vattenmiljöer restaureras. Planterade gran- och lärkbestånd ska avvecklas och bok begränsas där den riskerar att påverka andra värdefulla lövträd eller flora negativt. När planterade gran- och lärkbestånd avvecklas förs virket ut ur reservatet. Vad gäller övriga skötselåtgärder så ska större delen av veden sparas inom naturreservatet men i undantagsfall där ris och ved påverkar betet eller floran negativt kan materialet köras ut. I vissa fall kan det vara möjligt och lämpligt att flytta materialet till intilliggande skötselområden.

Kulturhistoriska lämningar i reservatet ska skötas på ett sådant sätt att lämningarna bevaras. I den händelse okända fornlämningar eller kulturlämningar påträffas ska skydd och hänsyn till dessa tillgodoses, samt anmälan till Länsstyrelsens enhet för kulturmiljö göras.

I naturreservatet kan riktade åtgärder för hotade arter bli aktuella i delar av området, såsom exempelvis småskalig markstörning, uppsättning av mulmholkar och veteranisering av träd för att minska generationsglapp om det bedöms motiverat.

Om det finns mark inom naturreservatet som visar sig vara dikningspåverkad ska hydrologisk återställning kunna genomföras för att återställa naturliga flöden och nivåer. Något behov av detta har inte identifierats i skrivande stund men det kan inte uteslutas att någon del av området kan vara lämpligt att återställa hydrologiskt. Om de ytor som nyttjas som åker i dag i stället ställs om till betesmark kan till exempel diken som dränerar åkrar eventuellt vara möjliga att åtgärda för att få större arealer fuktäng.

Om stora skador orsakade av skadeinsekter uppkommer på barrskogen till följd av stormfällningar, torka, svampangrepp eller motsvarande ska lämpliga åtgärder kunna vidtas som begränsar en oönskad spridning till angränsande produktionsskog utanför reservatsgränsen. Åtgärderna avvägs mot reservatets syfte och naturvärden och föregås av samråd med Länsstyrelsen.

Skulle invasiva eller andra, för reservatet, främmande arter bli ett problem sett utifrån naturreservatets syfte kan detta hanteras och bekämpas på lämpligt sätt utifrån rådande kunskapsläge och erfarenheter.

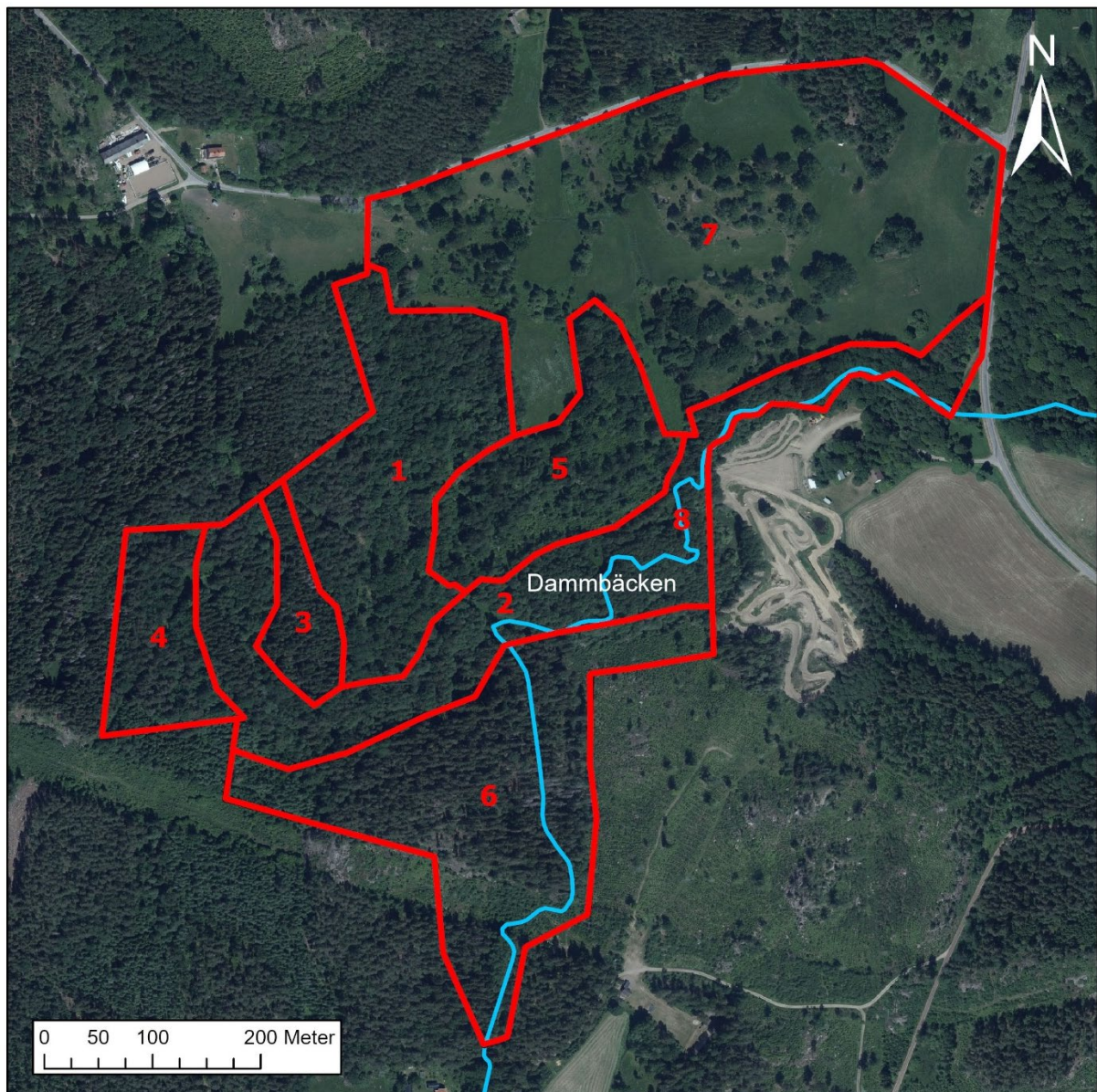
Befintlig basväg och ledningar som berörs av naturreservatet får underhållas så att de motsvarar ursprunglig funktion/standard. Träd som faller från naturreservatet över vägområde får kapas och läggas inom naturreservatsområdet. Träd som riskerar att falla från naturreservatet, över väg, ledning, kulturlämning, anläggning eller anordning, får efter avstämning med förvaltaren fällas och placeras inom naturreservatet.

Se vidare under respektive skötselområde.

Skötselområden

Reservatet är indelat i 9 skötselområden;

1. Ädellövskog	6. Äldre barrskog
2. Svämlövskog och bäckravin	7. Odlingslandskapet
3. Granplantering	8. Dammbäcken
4. Lövrik blandskog	9. Anordningar för tillgänglighet (visas ej på kartan)
5. Lövrik buskmark och lövlund	

Figur 5. Karta över skötselområdena i Bäcks naturreservat.

Skötselområde 1, Ädellövskog

Areal: 4,4 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Nordlig ädellövskog, naturtypskod 9020 – 2,7 ha,

Målnaturtyp: Nordlig ädellövskog, naturtypskod 9020 – 2,7 ha, Taiga triviallövskog, naturtypskod 9010 – 1,2 ha, Trädklädd betesmark 9070 – 0,5 ha.

Exempel på äldre hamlad lind uppe på kullen inom skötselområdet.

Beskrivning

Skötselområdet består av en före detta löväng bevuxen med gamla ekar och hamlade lindar. Till följd av den tidigare markanvändningen är skogen ljus och luckig. Fältskiktet är frodigt med till exempel brudbröd, blåsippor, vårärt, midsommarblomster, sårläka, underviol och gullviva. Vårfloran är särskilt välutvecklad med mattor av vitsippor och liljekonvaljer.

Större delen av skötselområdet består av en kulle med en ostvänd brant bevuxen med senvuxna lindar och ekar i 100–200 årsåldern. Gamla grova ekar och lindar förekommer spritt i området och en del är formade som kandelabrar efter tidigare hamling. Även spår av stubbskottsbruk finns på toppen av kullen där produktiviteten är lägre. Här har skogen karaktär av ekkrattskog med låga knotiga träd, inslag av en och tall och relativt god tillgång på ljus.

Hänglavsförekomsten är riklig och mer ljuskrävande arter som gul dropplav och brun nållav förekommer tillsammans med enstaka bålar av lunglav och kornig nållav. Till mossfloran hör arter som guldlockmossa och fällmossa. Buskskiktet utgörs främst av hassel men det finns även ett litet inslag av ung bok.

Tillgången på död ved är relativt god på kullen med grövre döda grenar på marken och kvar på en del av jätterträden, samt lågor. Många av jätterträden står relativt skuggigt och hyser en värdefull kryptogamflora. Här finner man arter som kortskaftad ärgspik, gulpudrad spiklav, rostfläck, glansfläck, sotlav och bårdlav tillsammans med de rödlistade arterna rosa skärelav, gul

dropplav, skuggorangelav, ekspik och dvärgbägarlav. På ek växer även de rödlistade arterna blekticka och oxtungssvamp.

Den ena sidan av kullen bildar en lodyta och i ett parti finns en stor blockförekomst som bidrar med variation i terrängförhållandena. En lämning från någon tidigare byggnation syns i form av en kraftig stenmur i anslutning till kullens brantaste del. En luftledning korsar genom skötselområdet.

Västra delen av kullen har yngre skog och ett ökat inslag av tall och gran mot reservatsgränsen. Hasselbuketterna i buskskiktet är något glesare än i övrigt på kullen. Här finns lämningar efter äldre tiders markanvändning i form av några odlingsrösen och en stenkantad före detta körväg eller terrass i kanten.

Öster om kullen nedanför branten utgörs trädskiktet av cirka 80-årig björk och i underskiktet finns enstaka granar samt hassel och ung bok. Marken domineras av vitsippor och i fuktigare delar växer kabbeleka. Ekonomiska kartan från 40-talet visar att den här delen av skötselområdet var i det närmaste helt öppet så trädskiktet har etablerats därefter.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet ska bibehålla och utveckla naturvärden knutna till naturskogsartad betad äldre ädellövskog och blandskog med luckig karaktär. Ädellövskogen, som med tiden kan variera i sammansättning, har en varierad åldersstruktur och är skiktad med ett rikligt inslag av gamla lövträd och viktiga substrat som exempelvis död ved i olika nedbrytningsstadier. Grova och gamla lövträd har en stark ställning i området. Triviallöv kan utgöra det dominerande trädslaget i mindre delar. Gläntor och tätare partier bildar en mosaikartad skog. Buskskiktet är väl utvecklat, med gott om hassel, och fältskiktet är av örttyp. Grovgreniga eller vidkroniga träd samt hamlingsträd som förekommer har god ljustillgång och liten konkurrens från andra träd. Betespåverkan är positivt för att behålla en gläntrik mosaik. Gran förekommer sparsamt.

Typiska arter av kryptogamer och kärlväxter förekommer. Utpekade livsmiljöer och arter enligt Natura 2000 (9020 "nordlig ädellövskog") ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus. Arter knutna till dessa miljöer ska fortleva på lång sikt och helst öka i sin utbredning eller populationsstorlek.

Skötselåtgärder

Initial skötsel:

- Friställ försiktigt grovgreniga eller vidkroniga äldre lövträd samt hamlingsträd från träd med låga naturvärden så att de har god ljustillgång och liten konkurrens från andra träd. Samtidigt skapas död ved, gläntor och en mosaik i lövskogen. Åtgärden genomförs försiktigt för att bibehålla även fuktiga och mer skugga miljöer i skötselområdet som vissa arter gynnas av.
- Även hassel kan frihuggas. Förstärka då vissa grova, gamla hasselbuketter genom gallring eller röjning av ung hassel och annan igenväxningsvegetation.
- Överväg att återhamla eller nyhamla lämpliga träd.
- Begränsa boken i skötselområdet genom att röja bort bok. Ett mindre inslag av bok kan tillåtas i delar där den inte påverkar andra värdefulla lövträd negativt.
- Yngre till medelålders tall och gran som växer mot reservatsgränsen på kullens västra sida avvecklas, gärna i samband med gränsmarkering, för att gynna lövträdsföryngring och få en ljusare miljö kring befintliga lövträd. Äldre tallar sparas.
- Stängsling och återinförd hävd om möjligt.

Återkommande skötsel:

- Vid behov, hålla efter gran och bok men tillåts i mindre mängd. Spara någon äldre gran. Inslaget av gran är litet i skrivande stund.
- Skapa mer död ved, gärna i samband med friställning av gamla eller vidkroniga träd. Olika metoder kan med fördel nyttjas.
- Om ett för tätt uppslag av sly eller buskar uppstår kan delar av det röjas bort. Låt dock alltid en flerskiktning finnas i området. Buskskiktet skyddar även ekplantor från betande djur. En del eller allt av det bortröjda materialet kan lämnas kvar i högar både i ljusöppna och mer slutna områden. Anpassa åtgärden efter betestrycket för att undvika ökat uppslag.
- Bete skulle vara gynnsamt för skötselområdets naturvärden, särskilt för värmekrävande arter.
- Återkommande hamling.
- Kulturhistoriska lämningar hålls fria från träd och sly om det hotar att förstöra lämningarna.

Skötselområde 2, Svämlövskog och bäckravin

Areal: 5,8 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Svämlövskog, naturtypskod 91E0 – 1,0 hektar, Taiga, naturtypskod 9010 – cirka 1 hektar

Målnaturtyp: Svämlövskog, naturtypskod 91E0 – cirka 2,8 hektar, Taiga, naturtypskod 9010 – cirka 1 hektar, Nordlig ädellövskog, naturtypskod 9020 – cirka 2 ha

Svämlövskog inom den mittersta delen av skötselområdet. Svämplanet domineras av björk. Gran har etablerat sig längre upp mot torrare mark och tränger in från kanterna.

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av svämlövskogar på i huvudsak finsediment i anslutning till Dammbäcken och ett av dess tillflöden. Historiskt har stora delar av det här skötselområdet nyttjats som slåttermarker.

I den nordvästra delen av skötselområdet rinner ett mindre tillflöde till Dammbäcken in i reservatet från norr och sedan vidare genom några mindre områden med planterad gran på före detta slåtter- och åkermark.

Översilningskärr finns här och var kring bäcken. Den tidigare uträtade bäcken börjar återta ett meandrande lopp och finner flera rännilar över den halvöppna, svagt sluttande marken. På våren är marken översållad av svalört och stora partier med gullpudra. Bäckfåror är kantade med kabbeleka och några buketter med smörbollar växer tillsammans med bäckbräsma och brudborste. Marken är näringsrik vilket märks på fältskiktet där älggräs, nässlor och kirskaal växer. Ett fåtal, relativt unga buketter av klibbal växer tillsammans med björkar och sälgbuskar. Ett askuppslag kommer i de centrala delarna, men hålls delvis nere av bete från klövvilt. På några ställen växer aspar, varav en del äldre, i kanten till kärren på lite torrare mark. Till mossfloran hör arter som platt fjädermossa.

Mot söder ökar fallhöjden och markvattnet koncentreras till en bäckfåra som porlar mellan block och stenar på väg mot nästa kärrområde. I nästkommande delar av skötselområdet sammanstrålar tillflödet med Dammbäcken som meandrar genom en lövsumpkog med källpåverkade stränder med höga naturvärden. Älggräs, gullpudra, blåsippa, kabbeleka, kärrviol och brudborste växer på marken. Trädskiktet är även här björkdominerat med klibbal i kanterna. Området börjar sakta bli rikt på död ved. I östra delen finns öppna partier med pors i kanterna och ett parti med skogsfräken och starr som dominerande i fältskikt. Mindre hackspett och enkelbeckasin har observerats i området.

Resterande del av skötselområdet åt öster består av en kantzon med äldre lövskog med bland annat ek och bok i den grunda ravinen intill Dammbäcken.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet ska bibehålla och utveckla naturvärden knutna till svämlövskog. Svämlövskogen, som med tiden kan variera i sammansättning, har en varierad åldersstruktur och är skiktad med ett rikligt inslag av gamla lövträd, främst triviallöv, och viktiga substrat som exempelvis död ved i olika nedbrytningsstadier. Skötselområdet påverkas av regelbundna översvämningar från närliggande vattendrag och hydrologin är ostörd. Gran förekommer sparsamt.

Typiska arter av kryptogamer och kärlväxter förekommer. Utpekade livsmiljöer och arter enligt Natura 2000 (91E0 "svämlövskog") ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus. Arter knutna till dessa miljöer ska fortleva på lång sikt och helst öka i sin utbredning eller populationsstorlek.

Skötselåtgärder

Initial skötsel:

- Åtgärder för att återskapa naturlig hydrologi i området, särskilt genom återskapande av naturliga översvänningsregimer, är angeläget eftersom naturtypens ekologi riskerar att påverkas starkt negativt av upphörda naturliga vattenståndsfluktuationer. Åtgärder som är aktuella är att återskapa bestämmande sektioner i bäcken, tillföra mer död ved till

bäcken samt att lägga igen diken om sådana visar sig förekomma i området (se skötselområde 8, Dammbäcken).

Återkommande skötsel:

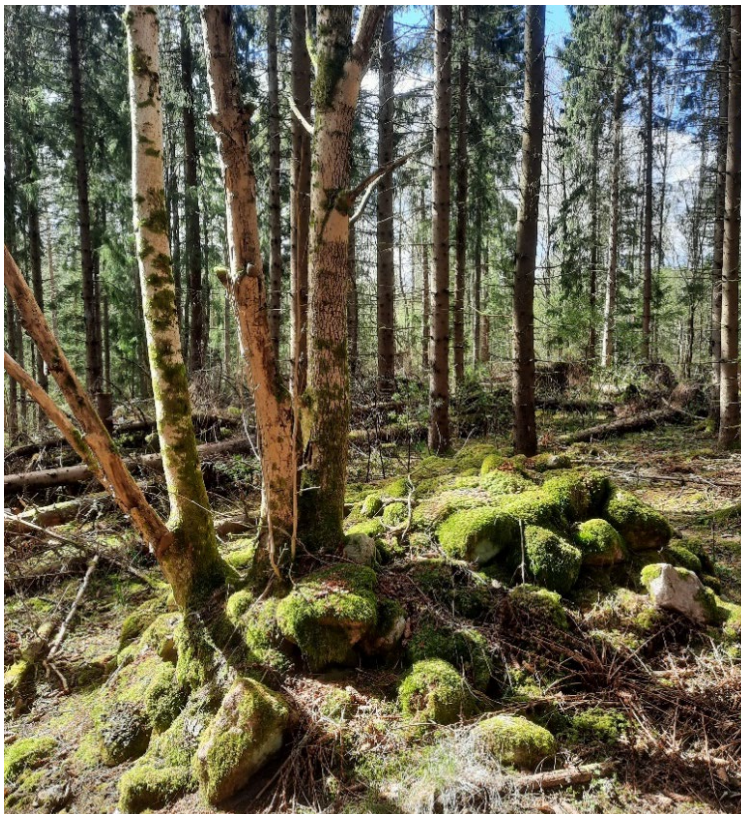
- Delar av skötselområdet skulle eventuellt kunna ingå i betesfålla. Det är dock viktigt att det inte blir för mycket tramp från betesdjur i vattenmiljöerna eller på känslig mark.
- Gran kan behöva hållas undan om det finns risk att den tar överhanden så att skötselområdet även fortsättningsvis är lövdominerat. Gran med låga naturvärden huggs då bort. Restaureringen av bäckmiljöerna kommer troligen leda till en viss höjning i markvattennivån vilket kan bidra till att hejda igenväxningen på svämplanen och återfå en öppnare kärrmiljö.

Skötselområde 3, Granplantering

Areal: 0,9 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Ingen naturtyp

Målnaturtyp: Nordlig ädellövskog, naturtypskod 9020 eller Trädklädd betesmark 9070 beroende på om området kan hävdas– 0,9 hektar

Insprängt i granplanteringen finns gott om mossbäcklädda odlingsrösen som vittnar om tidigare markanvändning som åker. I kanter finns stormfällad gran.

Beskrivning

Skötselområdet består av en 50-årig granplanteringen på före detta åkermark. Inom skötselområdet finns ett flertal stora odlingsrösen kvar och en del lövträd, både yngre och ett fåtal äldre. Särskilt i anslutning till rösena har lövträd blivit kvar. I buskskiktet kommer en del yngre hassel och bok. Enstaka lite äldre hasselbuketter finns även här. I kanten på

granplanteringen sluttar marken ned mot en bäckmiljö där markfukten snabbt stiger. I fältskiktet växer arter som gullviva, liljekonvalj, blåsippa och vitsippa.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet ska utvecklas till antingen en trädklädd betesmark eller en mosaikartad och luckig lövskog med stort inslag av ädellövträd. Tillgång till betesdjur får vara styrande. Trädskiktet, som med tiden kan variera i sammansättning, har en varierad åldersstruktur och är skiktad med ett rikligt inslag av gamla lövträd och viktiga substrat som exempelvis död ved i olika nedbrytningsstadier. Grova och gamla lövträd har en stark ställning i området. Triviallöv kan utgöra det dominerande trädslaget i mindre delar. Gläntor och tätare partier bildar ett mosaikartat område. Buskskiktet är väl utvecklat, med gott om hassel. Grovgreniga eller vidkroniga träd förekommer har god ljustillgång och liten konkurrens från andra träd. Betespåverkan är positivt för att behålla en gläntrik mosaik. Gran förekommer sparsamt.

Skötselåtgärder

Initial skötsel:

- Granbeståndet avvecklas och virket tas ut ur området. Löv sparas vid åtgärden. Varsamhet vid körning med maskiner så att odlingsrösen och fuktig mark inte skadas. Även inom skötselområde 2 och 4 finns mindre stråk med liknande granbestånd som helst avvecklas samtidigt.

Återkommande skötsel:

- Positivt om området kan ingå i betesfälla.
- Vid behov, hålla efter gran och bok men tillåts i mindre mängd.
- Naturvårdsinriktade huggningar genomförs för att gynna värdefulla trädslag som ska fungera som efterföljare till naturreservatets jätteträd av framför allt ek och lind. En mosaikartad och luckig struktur eftersträvas. Död ved skapas vid åtgärderna.
- Andra åtgärder för att gynna vissa prioriterade trädslag kan bli aktuella exempelvis att betesfeda yngre träd.
- Kulturhistoriska lämningar hålls fria från träd och sly om det hotar att förstöra lämningarna.

Skötselområde 4, Lövrik blandskog

Areal: 1,6 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: ingen naturtyp enligt Natura 2000

Målnaturtyp: Nordlig ädellövskog, naturtypskod 9020 eller Trädklädd betesmark 9070 beroende på om området kan hävdas – 1,6 hektar

Exempel på en vidkronig ek inom skötselområdet som behöver få mer ljus och utrymme för kronan.

Beskrivning

Skötselområdet består av en liten kulle på före detta löväng som idag är bevuxen med ekar i 150-årsåldern. Trädskiktet har slutit sig kring ekarna sedan hävden upphörde och består i övrigt av cirka 70-årig tall, gran och björk. Hassel, varav en del äldre, bok och ek kommer i Buskskiktet och i fältskiktet växer arter som piprör, liljekonvalj, vitsippa, blåsippa och vårfryle. Rishögar från tidigare gallring och död ved i form av lågor och torrträd förekommer. Ett par gamla grova ekar i kanten på kullen har dött och bidrar nu med värdefull ved som utgör ett viktigt substrat för många ovanligare arter. Inom skötselområdet finns naturvårdsarter som exempelvis hasselticka och de rödlistade svamparna fyrflikig jordstjärna och ekticka.

En luftledning passerar skötselområdet. Mellan ledningsgatan och södra kanten av skötselområdet finns en lärkplantering som i huvudsak är belägen utanför naturreservatet men ett litet hörn ingår i skötselområdet. I det sydvästra hörnet av skötselområdet finns även ett litet område med yngre gran.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet ska på lång sikt utvecklas till antingen en trädklädd betesmark eller en mosaikartad och luckig lövskog med stort inslag av ädellövträd. Tillgång till betesdjur får vara styrande.

Trädskiktet, som med tiden kan variera i sammansättning, har en varierad åldersstruktur och är skiktad med ett rikligt inslag av gamla lövträd och viktiga substrat som exempelvis död ved i olika nedbrytningsstadier. Grova och gamla lövträd har en stark ställning i området. Triviallöv kan utgöra det dominerande trädslaget i mindre delar. Gläntor och tätare partier bildar ett mosaikartat område. Buskskiktet är väl utvecklat, med gott om hassel. Grovgreniga eller vidkroniga träd förekommer har god ljustillgång och liten konkurrens från andra träd. Betespåverkan är positivt för att behålla en gläntrik mosaik. Gran förekommer sparsamt.

Skötselåtgärder

Initial skötsel:

- Friställ grovgreniga eller vidkroniga äldre ek från träd med låga naturvärden så att de har god ljustillgång och liten konkurrens från andra träd. Yngre ekar frihuggs för att bli efterföljare. Samtidigt skapas död ved, gläntor och en mosaik i området och gräsmarksfloran gynnas. Anpassa åtgärden efter om det är möjligt att återinföra hävd och i så fall tillgången till betesdjur. En del eller allt av det bortröjda materialet kan lämnas kvar i högar både i ljusöppna och mer slutna områden.
- Även hassel kan frihuggas. Förstärka då vissa grova, gamla hasselbuketter genom gallring eller röjning av ung hassel och annan igenväxningsvegetation.
- Stängsling och återinföra hävd om det är möjligt.
- Begränsa yngre gran och bok i skötselområdet genom att röja bort dessa. Ett mindre inslag av dessa trädslag kan tillåtas i delar där de inte påverkar värdefulla lövträd negativt.
- Utvärdera om även tallen bör minskas något efter friställningen av ekarna och om området ska betas. Tall som växer intill reservatsgränsen kan exempelvis avvecklas i samband med gränsmarkeringen för att få in mer ljus i skötselområdet.
- Avveckla den lilla fliken lärkplantering i samband med att resten av lärkplanteringen utanför naturreservatet avverkas av markägaren.

Återkommande skötsel:

- I första hand bete, i andra hand alternativ skötsel för öppethållande som återkommande röjning.
- Vid behov, hålla efter gran och bok men tillåts i mindre mängd. Spara någon äldre gran. Inslaget av gran är litet i skrivande stund.
- Skapa mer död ved, gärna i samband med frihuggning av gamla eller vidkroniga träd. Olika metoder kan med fördel nyttjas.
- Utvärdera om skötselområdet behöver öppnas upp mer i vissa delar i det fall området betas.
- Så länge luftledningen finns kvar kommer ledningsinnehavaren att röja ledningsgatan. Om ledningen tas bort i framtiden och området inte betas bör det övervägas att ändå hålla ledningsgatan relativt öppen för att bevara brynmiljöerna som utgör viktiga stråk för många insekter.

Skötselområde 5, Lövrik buskmark och lövlund

Areal: 2,9 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: ingen naturtyp enligt Natura 2000

Målnaturtyp: 9070 Trädklädd betesmark – 2,9 hektar.

Igenväxande före detta löväng med gott om hassel och spridda lite äldre ekar i skötselområdets västra del.

Beskrivning

Skötselområdet består i sin sydvästra del av en lövrik buskmark som uppkommit på före detta löväng. Här växer spridda ekar och björkar samt en hel del bok. Enstaka ekar är i 100–150 årsåldern medan de flesta är yngre. Tall som tidigare funnits i området har huggits bort och nu återstår endast någon liten grupp tallar nere mot bäcken och på ytterligare något enstaka ställe. I buskskiktet finns mycket hassel. I gläntor och öppningar växer bland annat lundstarr och liljekonvalj.

Norr om ovan beskrivna område finns en slänt med en mycket fin lövlund som också uppkommit på före detta löväng. Lövlunden gränsar till en gammal åkeryta i väster och ett öppet långsmalt fuktstråk med älggräs i öster. Området har i ganska sen tid betats men betet har nu upphört. Grova hässlen, enstaka grova ekar och grov ekved ger fortfarande området höga naturvärden. På ek finns en värdefull lavflora med bland annat den rödlistade rödbrun blekspik som växer tillsammans med gulpudrad spiklav och sotlav. Utöver ek finns en del grupper av yngre björk och asp. Trots igenväxningen som pågått en tid finns här även en rik slättergynnad flora kvar med till exempel den ovanliga ängsskären, svinrot och slättergubbe. I kanten till åkern finns ett jaktorn.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet ska bibehålla och utveckla naturvärden knutna till trädklädd betesmark. Området hävdas och är mosaikartat med både öppnare och tätare partier där bryn och gläntor är viktiga inslag. Floran är artrik med karaktäristiska hävdgynnande arter. Trädskiktet domineras av lövträd med ek och andra ädellövträd. Det finns kontinuerligt gamla och grovbarkiga träd. Det finns även lite yngre efterträdare för att säkerställa att det kommer finnas ek även i framtiden. Ekarna och övriga grovgreniga eller vidkroniga träd som förekommer har god ljustillgång och liten konkurrens från andra träd vilket gynnar en rik lavflora med krävande arter. Buskskiktet är väl utvecklat, med flera blommande arter och gott om hassel. Död ved främst i form av torrträd och hålträd ska finnas, men även enskilda lågor av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier för bland annat vedlevande insekter. Gran förekommer sparsamt. Området ska ha en för naturtypen naturlig artsammansättning och en skötsel som bland annat gynnar svinrot, slättergubbe och ängsskära.

Skötselåtgärder

Initial skötsel:

- Återinförd hävd. Dessa marker är troligen särskilt lämpliga för att återinföra hävd. Gläntor och bryn kan förstärkas genom röjning som ett första steg men delar av området kan även bibehålla en halvöppen karaktär med gott om hassel. En del eller allt av det bortröjda materialet kan lämnas kvar i högar både i ljusöppna och mer slutna områden. Anpassa åtgärden efter betestrycket för att undvika ökat uppslag.
- Bok och gran begränsas genom att det mesta huggs bort men enstaka stammar sparas där de inte påverkar värdefulla träd negativt eller hämmar gräsmarksfloran för mycket.
- Friställ grovgreniga eller vidkroniga äldre ek från träd med låga naturvärden så att de har god ljustillgång och liten konkurrens från andra träd. Yngre ekar frihuggs för att bli efterföljare. Samtidigt skapas död ved, gläntor och en mosaik i området.
- Skapa högstubbar av yngre asp och björk. Ringbarkning kan vara aktuellt för att undvika körning med maskin.
- Även hassel kan frihuggas. Förstärka då vissa grova, gamla hasselbuketter genom gallring eller röjning av ung hassel och annan igenväxningsvegetation.

Återkommande skötsel:

- I första hand bete, i andra hand alternativ skötsel för öppethållande som återkommande röjning.
- Vid behov, hålla efter gran och bok men tillåts i mindre mängd. Spara någon äldre gran.
- Skapa mer död ved, gärna i samband med friställning av gamla eller vidkroniga träd. Olika metoder kan med fördel nyttjas.
- Utvärdera var 10:e år om gläntor behöver förstärkas eller röjas i det fall området betas.

Skötselområde 6, Äldre barrskog

Areal: 6,1 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Taiga, naturtypskod – 9010 4,5 hektar

Målnaturtyp: Taiga – 5,5 hektar (kraftledningsgata cirka 0,6 hektar)

Skötselområdet består av äldre barrskog med lång kontinuitet som omger bägge sidorna av Dammbäcken.

Beskrivning

Skötselområdet består av äldre barrblandskog som genomkorsas av en bred kraftledningsgata. Äldre kartor visar att skötselområdet utgjordes av barrskog redan under tiden då Häradskartan upprättades cirka år 1860/70. Cirka 2 hektar av skogen som omger Dammbäcken är klassad som nyckelbiotop.

Norr om kraftledningen består den östra delen av skötselområdet av grov, gammal barrblandskog som omger Dammbäcken. Skogen domineras av gran och tall med inslag av lövträd främst björk men även bok, ek, al och lite hassel. Marken är delvis storblockig, delvis småblockig. Det finns riklig tillgång på död ved av framför allt grova granlågor med bland annat vedtrappmossa, långfliksmossa och stubbspretmossa. På lågorna finns även en riklig förekomst av triviala vedsvampar som klibbticka, rotticka och knölticka. På granstammar växer gammelgranslav och på marken går den lilla orkidén knärot att finna. Även lågor av björk finns det bitvis gott om och på några av dessa finns spår efter björksplintborren. I nedre delen av bäcken finns resterna av en gammal fördämning. Här växer arter som skärmstarr och slanklav.

I västra delen av skötselområdet är barrskogen yngre (drygt 100-årsåldern). Här finns även inslag av asp i sluttningen och ett talldominerat parti med inslag av senvuxen ek uppe på höjden. På en asplåga växer rävticka.

I den nordöstra fliken av skötselområdet ingår ett mindre hygge med planterad gran i cirka 15-årsåldern som växer i nordsluttningen ned mot bäcken. Björk kommer i luckor och utgör cirka en femtedel av trädskiktet.

Söder om kraftledningsgatan består skötselområdet av cirka 100-årig barrblandskog med varierat lövinslag av al, björk och asp som omger en ravin där Dammbäcken rinner fram. Närmast bäcken blir lövinslaget större och i västra sluttningen finns inslag av bland annat ek. I sluttningen växer knärot och fältskiktet är frodigt kring ravinen med bland annat gott om ormbunkar. Här och var finns lågor i olika nedbrytningsstadier. Intill bäckens västra sida strax innan kraftledningsgatan finns en liten alsumpskog intill bäcken med gott om fuktigt liggande lågor. Bäckens lopp utgörs på en sträcka av ett vattenfall och luftfuktigheten i ravinen är hög med många mossbevuxna block och lodytor där exempelvis fällmossa och porellor växer. På gränslågor växer arter som långfliksmossa och vedtrappmossa.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av exempelvis insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Typiska arter för en skog med lång kontinuitet så som olika arter av fåglar, mossor, lavar, svampar och kärlväxter ska fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek.

Skötselåtgärder

Initial skötsel:

- Hugg så snart som möjligt bort en del av den yngre granen i ungskogen i den nordöstra fliken för att skapa mer variation och gynna lövträd.
- Hugg försiktigt bort enstaka träd utan naturvärde som tränger upp i kronan på grova aspar.
- Skräp som samlats i den nedre delen av vattenfallet städas bort.

Återkommande skötsel:

- Kraftledningsgatan kommer att behöva trädsäkras och röjas kontinuerligt av ledningsägaren. Vid sådana åtgärder är det positivt om lägre träd och buskar kan sparas i en kantzon intill bäcken för att skydda vattenmiljön.
- På längre sikt kan tallar som står mot öppnare mark på den östra sidan om ravinen mot kraftledningsgatan gynnas genom att yngre gran huggs bort. Likaså kan hasselbuketter gynnas genom att yngre gran utan naturvärde hålls undan kring dessa.

Skötselområde 7, Odlingslandskapet

Areal: 12,9 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Fuktängar, naturtypskod 6410 - 0,4 hektar, Silikatgräsmarker, naturtypskod 6270 - 1,0 hektar, Kalkgräsmarker, naturtypskod 6210 - 1,4 hektar, Trädklädd betesmark, naturtypskod 9070 - 1,8 hektar, Annan naturtyp åker – 4,8 hektar

Målnaturtyp: som lägst ambitionsnivå att befintliga naturtyper bibehålls, positivt om arealen betesmark utökas på sikt.

Exempel på en av de gamla, grova ekarna som visar på att markerna i Bäcks odlingslandskap hävdats under mycket lång tid.

Beskrivning

Skötselområdet består av ett svagt böljande landskap med öppna marker som innehåller ett omväxlande lapptäcke av åkermarker och betesmarker med inslag av trädbevuxna åkerholmar och moränkullar.

Odlingslandskapet sluttar mot Dammbäcken i söder och bjuder på både torra och fuktiga markförhållanden. En lite bäck har skurit sig ner genom jordlagren och rinner söderut för att ansluta till Dammbäcken. Bäckens rinnsträcka framgår både på Häradskartan från cirka år 1860/70 och på ekonomiska kartan från 1940-talet (figur 2 och 3). Äldre kartor visar även att skötselområdet varit en mosaik med löväng och åker som varierat i utbredning.

Åkermarken utgör idag cirka 4,8 hektar av skötselområdet och nyttjas som både betesmark och för att skörda hö. Betesmarkens utgör cirka 6,6 hektar och betas eller hävdas genom putsning. Drygt 4 hektar av betesmarken har bedömts ha särskilda värden och i skrivande stund finns åtagandeplaner för dessa marker som består av en relativt öppen hage i väster och en ekhage mot öster.

I den öppna hagen står spridda eller mot fuktstråket i söder samlade, träd som alm, ask, björk, ek, hägg, al och tall. I denna hage står en enorm, gammal ek beklädd med flera rödlistade lavar exempelvis skuggorangelav, brun nållav och gul dropplav. Här växer även sotlav och knöfliliklav. En stor del av trädet är konsumerat av insekter. Hagtorn, vildapel, hassel, nypon, vide och en finns här och var. Hagen är frisk-fuktig med en kortbetad, örtrik friskäng med slätterarter som klasefibbla, slätterfibbla, sommarfibbla, ormrot, gullviva, ängsskallra, smörbollar och, den i västra Östergötland ovanliga, ängsskärnan. Artrikedomen är stor i de finaste delarna med till exempel jungfrulin, ögontröst, revfibbla, prästkraige, rödkämpe, ängsvädd och dessutom tillkommer spåtistel och brudborste. Svaga naturbeteslänter växlar med före detta åkerytor i varierande åldrar och kvalitet i hagen.

I ekhagen står solitära ekar i olika åldrar glest fördelade. De magnifika döda och döende ekarna, med åtskilliga år på nacken, visar att detta är mycket gamla odlingsmarker. De ekar som har dött eller reducerat kronan med kraftiga grenar gör att det finns gott om död ved. På flera av ekbjässarna växer rödlistade lavar som gul dropplav, rosa skärelav, skuggorangelav, dvärgbägarlav, hjämbrosklav med flera. Träden är även bevuxna med guldpuddrad spiklav och brun nållav. Flera av de rödlistade lavarna förekommer även på en gammal ek precis öster om staketet. Ekhagen hyser även mycket värdefull insektsfaunan. Läderbagge och dvärgklokryp är några av de intressanta arter som hittats här. I ekhagens trädskikt ingår även fågelbär, hägg och vildapel som även de står glest. Stor areal (ca 40 %) är före detta åker med rösen och träd spridda. Naturbetesmarken syns som holmar och stråk i åkermarken. Torrängsarter som solvända, brudbröd och även backsippa är vanliga. Hävden är bra också i denna hage.

I skötselområdet som helhet har en artrik fauna av dyngbaggar noterats. De är viktiga nedbrytare av betesdjurens spillning och hela artgruppen är alltmer hotad i det svenska odlingslandskapet. Dyngbaggar är beroende av att det inom ett betesmarksområde finns kontinuerlig tillgång på spillning från betesdjuren under hela betessäsongen. I området förekommer de hotade arterna streckdyngbagge och kardinalfärgad rödrock.

Flera vaxskivlingar som är knutna till välhävade betesmarker är funna i skötselområdets naturbetesmarker bland annat den rödlistade scharlakansvaxskivlingen.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet ska bibehålla och utveckla naturvärden knutna till ett mosaikartat odlingslandskap rikt på substrat och strukturer som gynnar en rik och varierad biologisk mångfald. Naturbetesmarkerna är artrika, öppna och välhävade, med naturlig näringsstatus och med en artrik flora av karakteristiska hävdgynnade arter. Trädskiktet i ekhagen är ekdominerat med mindre inslag av andra lövträd. Det finns kontinuerligt ekar som är gamla och grovbarkiga. Det finns även inslag av lite yngre efterträdare för att säkerställa att det kommer finnas ek även i framtiden. Ekarna står i en ljusöppen miljö som gynnar en rik lavflora med krävande arter. Även inom övriga trädklädda delar av skötselområdet ska det finnas en trädkontinuitet med inslag av gamla träd liksom föryngring av träd- och buskskiktet. Det ska finnas fläckvisa inslag av ett rikare buskskikt med blommande och bärande arter. Död ved främst i form av, torrträd och hålträd ska finnas, men även enskilda lågor av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier för bland annat vedlevande insekter. Odlingsrösen, andra kulturlämningar och flikiga former bevaras och röjs kontinuerligt fram. Området ska ha en för naturtypen naturlig artsammansättning och ingen påtaglig minskning av populationerna av typiska arter.

Skötselåtgärder

Initial skötsel:

- Rójning och ökat betestryck i delar som slutit sig för mycket. Betestrycket ska vara anpassat för att gynna den hävdberoende floran och för att hålla efter uppslaget av sly. Hävden bör vara sådan att den största delen av gräset som vuxit upp under säsongen är nedbetat på hösten. Sent bete eller hävd som efterliknar sent bete som betesuppehåll eller slåtter med efterbete är troligen positivt för floran.
- För att gynna utvecklingen av grova träd och bevara de som finns, ska de vidkroniga träden i olika åldrar hållas fria från yngre träd och buskar som tränger dem. Grova, gamla träd som står in i varandras kronor ska sparas liksom blommande träd och små blommande buskar.

Återkommande skötsel:

- Rójning/hävd genom bete och/eller slåtter och därtill hörande anordningar. Det är positivt för naturvärdena om så stor del som möjligt av skötselområdet betas (även åkermarken). Åkermark som framgår av beslutskartan kan dock fortsatt brukas som åker om markägaren/arrendatorn föredrar det.
- Redan döda träd och träd som dör ska lämnas kvar, både stående och liggande. På liggande träd kan grenverk och stamdelar som stör framkomligheten eller hindrar djuren från att beta av grässvålen behöva flyttas inom skötselområdet.
- Vid behov bortrójning av igenväxningsvegetation. Dock kan enstaka träd, framför allt ekar, sparas och släppas upp för att få till en god kontinuitet av ek med träd i olika åldersklasser. Spara fläckvisa inslag av rikare buskskikt som inte röjs bort.
- Vid behov åtgärder för att få till en förnygring av ek. I det fall markägaren/arrendatorn ger sitt godkännande kan man exempelvis överväga att plantera ek på vissa delar av den öppna åkermarken för att säkra tillgången på efterträdare.
- Rójning av odlingsrösen och vid behov slåtter av åker- och dikesrenar som kringgärdar åkrarna.
- På några platser passerar körvägen för maskiner bäcken/diken och där kan det i framtiden finnas behov av att förbättra framkomligheten med exempelvis byte av trummor eller förstärkning av vägkroppen.

Skötselområde 8, Dammbäcken

Areal: 0,5 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Mindre vattendrag, naturtypskod 3260 – 0,5 hektar

Målnaturtyp: 3260 – 0,5 hektar

Beskrivning

I reservatsområdets östra kant ingår en del av Dammbäcken i naturreservat. Bäckens rinner norrut mellan Sjögarpesjön och Svartån och har i samband med biotopkartering bedömts utgöra en värdefull naturmiljö med få motsvarigheter i länet, naturvärdesklass 2. Bäckens värde hänger främst samman med att den är förhållandevis opåverkad av fysiska ingrepp i vattenmiljön och att det finns en stor variation av naturliga vattendragsbiotoper. En stor del av bäcken inom reservatsområdet utgörs av limniska nyckelbiotoper med mycket höga värden knutna till den orörda och varierande vattenmiljön. Biotopkarteringar av Dammbäcken har genomförts år 2007 och 2021.

Vatten till huvudfåran i Dammbäcken kommer från Sjögarpesjön där viss vattenreglering sker genom ett fast breddavlopp där reglerad amplitud är 25-30 centimeter.

I den norra delen av reservatet, strax innan passagen genom vägtrumman under vägen mot Boxholm, rinner bäcken i en grund ravin och karaktäriseras av svagt strömmande vatten med en grus- och stendominerad botten. Inom den här delen av bäcken finns ett vandringshinder som utgörs av en avsänkt stendamm som byggts på med en betongtröskel vilket nu utgör ett partiellt hinder för öring och definitivt hinder för mört och andra svagsimmande arter. Lite längre nedströms, innan bäcken mynnar i Svartån, finns ytterligare vandringshinder men de är belägna utanför reservatet.

Vandringshinder i Dammbäcken bestående av en betongtröskel nedströms en raserad stendamm.

En bit uppströms ravinen kommer en sträcka av bäcken som har mycket höga värden knutna till den orörda och varierande vattenmiljön. Här meandrar bäcken genom en lövsumpskog med källpåverkade stränder där bland annat bäckbräsma växer. Bäcken är mestadels lugnflytande med sand- och findetritiusbotten. Dessa delar är eventuellt påverkade av rensningar längre nedströms, men ingreppen har inte haft någon avgörande betydelse för områdets fysiska struktur.

Dammbäcken meandrar bitvis genom lövsumpskog med källpåverkade stränder. Fotografiet visar en tydlig meanderbåge.

Uppströms sumpskogen kröker bäcken söderut och lutningen tilltar. Efter en blockrik strömsträcka, blir terrängen flackare och vattnet svagt strömmande över botten dominerad av block och sand. Hela fallsträckan uppströms sumpskogen är ovanligt rik på död ved i vattnet. Skogen uppströms sumpskogen utgörs av äldre granskog.

Allra längst upp, uppströms passagen av en kraftledningsgata, rinner bäcken in i en allt trängre dal som på östra sidan kantas av en brant sluttande bergvägg. I den allra sydligaste delen av reservatet forsar bäcken brant genom en trång kanjonliknande klyfta. Längst upp på krönet är det tydligt rensat, medan graden av ingrepp är svårare att bedöma längre ner. Forsen utgör ett partiellt vandringshinder som troligen är naturligt.

Vattenvegetationen domineras av näckmossa, men även igelknopp, starr och mannagräs hör ställvis till de vanligare arterna. Dessutom har bäckveronika och bäckbräsma noterats.

Till bäckens fiskfauna hör mört och gädda. Arterna fångades vid ett elfiske 2005 i bäckens södra del. Även utter förekommer i bäckens närområde. Strömstare och forsärla häckar relativt regelbundet i området. Strömstare nyttjar dessutom ofta vattendraget för rast och övervintring.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Arealen av mindre vattendrag (3260) ska bibehållas.

- Naturtypen behöver en fungerande skyddszon utanför vattenmiljön, minst 15 meter, som skapar kontinuitet i hydrologin, luftfuktigheten och riklig substrattillgång (till exempel död ved). Skuggmiljöer ska prägla hela vattendraget. Skyddszonen ska vara

skiktad, trädslags- och åldersblandad med ett stort inslag av lövträd, gamla, döende och döda träd. Lövinslaget i skyddszonen ska inte minska. Död ved ska förekomma med minst 20 stammar per 100 meter i ån. Varje stam ska vara minst 10 centimeter i diameter.

- Det morfologiska tillståndet ska motsvara minst god status. Det innebär ett tillstånd där de hydromorfologiska funktionerna, processerna och strukturerna som kan förväntas av den aktuella hydromorfologiska typen visar mycket liten eller helt saknar mänsklig påverkan. Det handlar till exempel om lateral och längsgående kontinuitet, erosion och sedimentation (i lagom mängd), dynamisk jämvikt, periodvis översvämning av svämplan, morfologisk diversitet i planform och tvärsektion. Det ska inte heller finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan.
- God konnektivitet (fria vandringsvägar och flöde) i vattendraget och mellan anslutande vattensystem ska finnas, eftersom det är nödvändigt för typiska arters fortlevnad. Även konnektivitet i sidled ska vara god. Det innebär att vattendraget ska ha kontakt med svämplanet, den yta som byggs upp av sediment kring vattendraget av vattendraget, och översvämmas vid måttliga höglöden.
- Typiska fiskarter ska finnas i livskraftiga bestånd som över tiden inte visar tecken på negativ påverkan. Lämpliga lekbottnar, uppväxtområden och ståndplatser ska finnas. Det ska finnas ett art- och individrikt samhälle av typiska fiskar (till exempel öring) och bottenfauna (till exempel dag- och nattsländelarver).
- Vattnets ekologiska och kemiska status ska vara minst god.

Skötselåtgärder

Restaureringar:

Den anlagda dammen som finns i den norra delen av Dammbäcken bör åtgärdas så att den inte utgör ett vandringshinder. En utredning får visa hur det kan genomföras.

På samma sträcka där dammen finns kan död ved tillföras till bäcken. Död ved finns att tillgå i vattendragets närhet. Resterande delar av bäcken har tillräcklig mängd död ved i vattnet i nuläget eller bedöms få det i närtid på naturlig väg om närmiljön lämnas att fritt utvecklas.

Vid de rensade sträckorna återförs det rensade materialet. Det är främst i områdets norra delar som påverkan är störst. Åtgärden utförs enklast för hand eller med enklare maskiner då stenarna och blocken inte är så stora och för att området är svårt att nå med större maskiner utan betydenade påverkan på närmiljön.

En kulturhistorisk utredning ska genomföras i god tid inför eventuella åtgärder i anslutning till bäcken. Vid restaurering av Dammbäcken behöver även den reglering som sker av den uppströms belägna Sjögarpesjön beaktas.

Löpande skötsel:

- Komplettering av restaureringsåtgärder och/eller habitatförstärkande åtgärder kan göras efter uppföljning och visat behov.
- Om död ved dämmer upp så pass mycket att vattendraget riskerar att skada anslutande fastigheter eller odlingsmark kan dessa plockas bort och läggas på lämplig plats inom naturreservatet.

Skötselområde 9, Anordningar för friluftsliv

Beskrivning

I dagsläget finns inga anordningar för besökare. Initialt planeras iordningsställande av parkering, informationstavla samt vandringsled. På längre sikt kan fikabord bli aktuellt.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Informationen i området är lättillgänglig och bidrar till och förhöjer upplevelsen av besöket. Informationen bidrar till att syftet med områdesskyddet uppnås. Områdets friluftslivsanläggningar är i gott skick och underlättar för besökare att uppleva området. Reservatets gräns är tydligt markerad.

Skötselåtgärder:

- Markering och senare underhåll av reservatsområdets gräns.
- Information och ajourhållning av naturreservatet på Länsstyrelsens hemsida.
- Parkering iordningställs utanför naturreservatet.
- Informationsskylt om reservatet sätts upp på anslagstavla i anslutning till reservatparkeringen.
- Vandringsled kan anläggas och markeras gärna upp som en rundslinga. Leden anläggs så att besökaren kan ta del av naturvärdena i så många av reservatets naturtyper som möjligt. Framför allt i den norra delen av reservatet finns det lättillgängliga marker med lövskogar och odlingslandskap. I den södra delen finns ett besöksvärt vattenfall. Spänger eller andra mindre anordningar kan behöva anordnas över vissa partier för att förbättra tillgängligheten.
- Om möjligt, iordningsställande av andra mindre friluftslivsanordningar efter samråd med berörda markägare. Till exempelvis fikabord och bänkar.

Särskilt under våren är Bäckens naturreservat besöksvärt då stora mattor av liljekonvaljer och vitsippor täcker marken i lövskogsmiljöerna.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Tabell 2. Underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i Bäck naturreservat som regionalt i länet. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att förvaltaren måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Prioritet är indelat i 1 till 3, utifrån hur viktigt det är att genomföra för att nå bevarandemålen.

Skötselåtgärd	Skötselområde	När	Prioritet
Gränsmarkering	Yttergräns	Initialt	1
Avveckling av ett mindre granbestånd	3	2023–2026	1
Friställning av vidgreniga och ljusgynnade träd samt efterträdare	1, 4, 5, 7	2023–2025 och sedan vid behov	1
Skötsel av betesmark	7	Kontinuerligt	1
Återinföra hävd	Prio 5. Även 1, 2, 3, 4 om möjligt	När så är möjligt	1
Begränsa bok och yngre gran	1, 2, 3, 4, 5	2023–2027 och sedan vid behov	2
Öppna upp kring grov gammal hassel	1, 4, 5	2023–2026 och sedan vid behov	2
Återhamling/nyhamling	Prio 1	Vid behov	2
Avveckla ett mindre lärkbestånd	4	2023–2033	3
Åtgärder för att gynna hotade arter	Hela reservatet	Vid behov	2
Återställa bäckmiljöer & hydrologi	Prio 2 & 8	2023–2028	2
Åtgärder riktade mot att motverka invasiva arter	Hela reservatet	Vid behov	Högt om behov uppstår
Åtgärder riktade mot att motverka skadeinsekter	6	Vid behov	Högt om behov uppstår
Vandringsleder, friluftslivsplaneringar och parkering med skylt, nyanläggningar och underhåll	Lokalisering bestäms senare.	Initialt och underhåll vid behov	1–2

Jakt

Jakt är tillåten inom hela reservatet. Vid jakt får jakthund användas.

Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen kommer att utföras av naturvårdsförvaltaren enligt Naturvårdsverkets anvisningar och underhålls vid behov.

Tillsyn

Länsstyrelsen är ansvarig för tillsyn av reservatet.

Dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skyddade områden är nödvändigt för att effektivisera och förbättra naturvårdsarbetet i skyddade områden. Uppföljning i skyddade områden ska alltid vara kopplad till syftet med det skyddade området. Uppföljningen ska ligga till grund för revidering av skötselplanen.

Inventeringar

Uppföljande inventering av den vedlevande insektsfaunan i kombination med en inventering av död ved (art och stadium) för att tydliggöra vilka substrat som eventuellt saknas vore värdefullt då död ved är mycket viktigt för såväl naturreservatets insekter som kryptogamer.

I naturreservatet finns en mycket värdefull lavflora med många sällsynta och hotade arter knutna till ekar i solbelysta lägen. Så småningom kan en uppföljande inventering av dessa arter genomföras för att säkerställa att de har rätt livsförutsättningar och för att få ytterligare kunskap om utbredningen inom området. Även typiska hävdgynnande arter kan vara värdefulla att följa upp i odlingslandskapet och där bete eventuellt återinförs. En inventering/uppföljning av fisk- och musselfauna kan övervägas.

Tabell 3. Inventeringar som bör göras i Bäck naturreservat.

Inventeringar	Skötselområde	Prioritet
Vedlevande insekter	främst 7, eller samtliga	1
Död ved	samtliga	1
Lavflora knuten till ek	främst 7, gärna 1, 4, 5	2
Hävdgynnad flora	främst 7	2
Limnisk fauna	8	3

Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Uppföljningen ska ske enligt en för reservatet beslutad uppföljningsplan som anger målbildindikatorer, tröskelvärden och metodik kopplade till bevarandemålen för olika naturtyper i denna skötselplan. Precisering ska ske i databasen Skötsel-DOS. Uppföljningsplanen ska hållas uppdaterad av Länsstyrelsen. Uppföljningsplanen ska ha sin utgångspunkt i den regionala uppföljningsplanen för Östergötland.

Dokumentation av skötselåtgärder

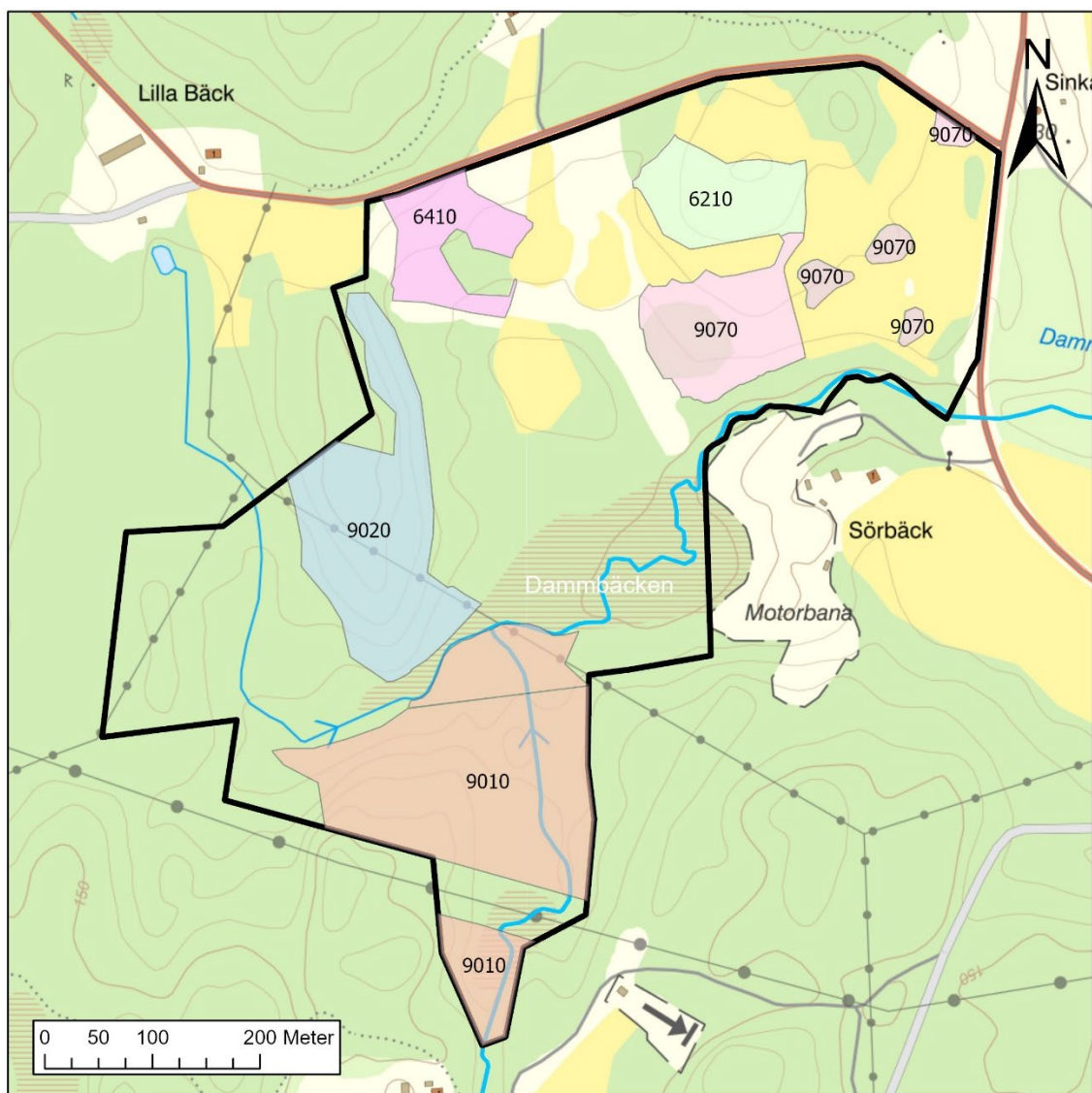
Alla skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska dokumenteras skriftligt. Mer omfattande åtgärder ska även fotodokumenteras. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder

som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden. Strukturella beståndsförändringar efter storskaliga störningar ska alltid följas upp.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel ska i så fall administreras av Länsstyrelsen.

Naturtyper enligt Natura 2000 i Bäckes naturreservat

Figur 6. Karta över Natura 2000-naturtyper i Bäckes naturreservat. Förklaring till sifferkoderna finns i tabellen på sida 2. Naturtyperna 6410, 6210 och 9070 är endast ungefärligt angivna då de förekommer i en mosaik.